

Briselē, 14.7.2021.
COM(2021) 568 final

2021/0206 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko izveido Sociālo klimata fondu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Ar **paziņojumu par Eiropas zaļo kursu**¹ (“Eiropas zaļais kurss”) tika uzsākta jauna Eiropas Savienības izaugsmes stratēģija, kuras mērķis ir pārveidot Savienību par ilgtspējīgu, taisnīgāku un pārticīgāku sabiedrību ar modernu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā siltumnīcefekta gāzu neto emisija 2050. gadā samazinātos līdz nullei un ekonomiskā izaugsme būtu atsaistīta no resursu patēriņa. Ar to atkārtoti apstiprina Komisijas centienus kāpināt klimatiskās ieceres un līdz 2050. gadam padarīt Eiropu par pirmo klimatneitrālo kontinentu. Eiropas zaļā kursa nepieciešamība un vērtība ir tikai augusi, ņemot vērā ļoti smagās sekas, ko Covid-19 pandēmija rada Savienības iedzīvotāju veselībai un sociālajai un ekonomiskajai labklājībai.

Balstoties uz Eiropas zaļā kursa stratēģiju un visaptverošu ietekmes novērtējumu, Komisijas 2020. gada septembra paziņojumā **“Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vērēna kāpināšana”**² (“2030. gada klimata mērķrādītāja plāns”) ierosināts palielināt Savienības ieceru vērēnu un nākt klajā ar visaptverošu plānu, ar kuru atbildīgā veidā palielināt Savienības 2030. gada saistošo mērķrādītāju — sasniegt vismaz 55 % neto emisijas samazinājumu. 2030. gada mērķrādītāja palielināšana jau tagad dod skaidrību politikas veidotājiem un investoriem, lai ar turpmākajos gados pieņemtiem lēmumiem netiktu noteikti tādi emisiju līmeņi, kas neatbilst Savienības mērķim līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitralitāti. Savienība 2030. gada mērķrādītāju palielināja atbilstoši mērķim, kāds paredzēts saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (“UNFCCC”) parakstītajā Parīzes nolīgumā (“Parīzes nolīgums”)³, proti, ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C.

Eiropadome savā 2020. gada decembra sanāksmē apstiprināja Savienības jauno saistošo mērķrādītāju 2030. gadam⁴. 2021. gada 25. maijā Eiropadome atkārtoti apstiprināja šos secinājumus un aicināja Komisiju ātri nākt klajā ar tiesību aktu paketi kopā ar padziļinātu analīzi par ietekmi uz vidi, ekonomiku un sociālo jomu dalībvalstu līmenī. Abi šie mērķi — gan Savienības klimatneitralitāte līdz 2050. gadam, gan starpposma mērķrādītājs līdz 2030. gadam samazināt neto emisijas vismaz par 55 % — ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119⁵ (“Eiropas Klimata akts”).

Lai īstenotu Eiropas Klimata aktu un Eiropadomes secinājumus, Komisija ir pārskatījusi pašlaik spēkā esošos tiesību aktus klimata un enerģētikas jomā un ierosina tiesību aktu paketi **“Gatavi mērķrādītājam 55 %”**.

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 562 final.

³ Parīzes nolīgums (OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.).

⁴ Eiropadomes secinājumi, 2020. gada 10. un 11. decembris, EUCO 22/20 CO EUR 17 CONCL 8.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

Savienības vērīgās klimatiskās ieceres nozīmē arī to, ka jāpalielina visu nozaru ieguldījums. Šajā nolūkā kā daļa no Direktīvas 2003/87/EK⁶ ("ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīva") pārskatīšanas tiek ierosināta emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs. Šādi tiktu radīts papildu ekonomisks stimuls samazināt fosilo kurināmo un fosilo degvielu tiešu patēriņu, tādējādi sekmējot siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu. Ar oglekļa tirgus cenas ieviešanu šajās divās nozarēs kopā ar citiem pasākumiem vidējā termiņā vai ilgtermiņā būtu jāsamazina ar ēkām un autotransportu saistītās izmaksas, un tas radītu jaunas investīciju un darbvietu radīšanas iespējas, kuras varēs pilnvērtīgi izmantot, ja būs pieņemta attiecīga darba tirgus un prasmju rīcībpolitika, piemēram, tāda, kuru ES līmenī atbalsta ar Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1057⁷, un Taisnīgas pārkārtošanās fondu, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1056⁸.

Tomēr fosilo kurināmo un fosilo degvielu cenas pieaugums būtiski ietekmēs sabiedrību un sadali, kas var nesamērīgi skart mazaizsargātas mājsaimniecības, mazaizsargātus mikrouzņēmumus un mazaizsargātus transporta lietotājus, kuri lielāku savu ienākumu daļu izdod par enerģiju un transportu un kuri noteiktos reģionos nevar piekļūt alternatīviem, cenas ziņā pieejamiem mobilitātes un transporta risinājumiem. Šāda ietekme uz mazaizsargātām grupām dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga, un, visticamāk, ietekme uz cenām būs vairāk jūtama dalībvalstīs, reģionos un iedzīvotāju grupās ar zemākiem vidējiem ienākumiem. Līdztekus kurināmā un degvielas cenu kāpumam oglekļa cenu noteikšanas dēļ emisijas kvotu tirdzniecība rada ieņēmumus, ko var izmantot, lai mazinātu slogu mazaizsargātām grupām.

Lai mazinātu sociālo ietekmi un ar sadali saistīto ietekmi uz vismazāk aizsargātajām grupām, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība divās jaunās nozarēs (ēku un autotransporta), ir izveidots Sociālais klimata fonds ("fonds"). Komisija iesniegs šim priekšlikumam nepieciešamos Savienības budžeta shēmas pielāgojumus kā daļu no gaidāmās pašu resursu paketes, kas ietvers priekšlikumu grozīt daudzgadu finanšu shēmu⁹. Konkrēti, daļa ieņēmumu no emisijas kvotu tirdzniecības par ēkām un autotransportu tiks ieskaitīta Savienības budžetā, un to procentuāla daļa principā pienāksies jaunajam fondam. Turklāt Komisija plāno līdz gada beigām iesniegt priekšlikumu Padomes ieteikumam par to, kā risināt plānotās zaļās pārkārtošanās sociālos aspektus.

Fonda mērķis ir mazināt jaunās oglekļa cenu noteikšanas radīto ietekmi uz cenām, un ar to būtu jānodrošina finansējums dalībvalstīm, ar kuru var atbalstīt valstu rīcībpolitiku, lai mazinātu sociālo ietekmi, ko šāda emisijas kvotu tirdzniecība rada uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem. Tas būtu jāpanāk galvenokārt ar pagaidu ienākumu atbalstu un pasākumiem un investīcijām, ar kuriem plānots vidējā termiņā vai ilgtermiņā samazināt atkarību no fosilajām degvielām un fosilā kurināmā, šādā nolūkā kāpinot ēku energoefektivitāti, dekarbonizējot ēku siltumapgādi un aukstumapgādi, arī integrējot atjaunīgo enerģiju, un paplašinot bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta pieejamību.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

⁹ Grozīts priekšlikums Padomes regulai (ES) 2020/2093, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, COM(2021) XXX final.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Sociālā klimata fonda izveides mērķis ir risināt daļu sociālo un sadales problēmu, kas rodas Savienības zaļās pārkārtošanās procesā. Tas atbilst Savienības klimata politikai un saistībām, kuras Savienība un dalībvalstis uzņēmušās saskaņā ar Parīzes nolīgumu. Izveidojot fondu, ir ņemtas vērā Savienības vērienīgās klimatiskās ieceres, kas apstiprinātas Eiropadomes 2020. gada decembra un 2021. gada maija secinājumos, kā arī Eiropas Klimata akta noteikumi. Konkrēti, fonda uzdevums ir mazināt sociālo un sadales slogu, ko rada ēku un autotransporta nozarēs veiktās emisijas kvotu tirdzniecības ietekme uz cenām, un veicināt investīcijas tīrā enerģijā, lai mazinātu šo slogu. Arī citos tiesību aktos klimata, enerģētikas un transporta jomā, kas ietekmē šīs nozares, ir ietverti sociālie aspekti, piemēram, gan Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES¹⁰ (“Energoefektivitātes direktīva”), gan ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas noteikumos jau ir norādīts, ka attiecībā uz līdzekļu izlietojumu un ieņēmumiem ir jāņem vērā sociālie aspekti. Jaunais fonds papildina esošos budžeta instrumentus, kas ir vērsti uz investīcijām un prasmēm saistībā ar pārkārtošanos.

Eiropas zaļā kursa un Eiropas Klimata akta klimatneitralitātes mērķis, kā arī zaļā un digitālā pārkārtošanās ir Savienības pamatprioritāte. Tiesību aktu pakete **“Gatavi mērķrādītājam 55 %”**, Eiropas Atveseļošanas instruments un daudzgadu finanšu shēma 2021.–2027. gadam palīdzēs īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, ko tiecas panākt Eiropa. Kombinējot šos rīcībpolitikas virzienus, tiks būtiski sekmēta ekonomikas krīzes pārvarēšana un veicināta atveseļošana pēc Covid-19 pandēmijas, kā arī paātrināta pāreja uz tīru un ilgtspējīgu ekonomiku, saistot klimatrīcību ar ekonomisko izaugsmi un sociālo un teritoriālo kohēziju.

Zaļās pārkārtošanās nepieciešamība un vērtība ir tikai augusi, ņemot vērā smagās sekas, ko Covid-19 pandēmija rada Savienības iedzīvotāju veselībai un ekonomiskajai labklājībai. Fonds sāks darboties atveseļošanas instrumenta¹¹ un Atveseļošanas un noturības mehānisma¹² divu pēdējo darbības gadu laikā — šie mehānismi ir Savienības pasākumi, kuru uzdevums ir mazināt Covid-19 pandēmijas ietekmi uz ekonomiku un sabiedrību un padarīt Savienības valstu ekonomiku un sabiedrību ilgtspējīgāku, noturīgāku un labāk sagatavotu zaļās un digitālās pārkārtošanās izaicinājumiem un iespējām. Fonda īstenošana, kas turpināsies līdz 2032. gadam, būs saskaņota ar minētajiem pasākumiem. Tāpat arī Taisnīgas pārkārtošanās fondu finansē no daudzgadu finanšu shēmas, un tā darbība beigsies 2027. gadā. Tādējādi fonds turpinās darboties vēl piecus gadus.

Pasākumu pārvaldība un veidošana

Eiropas zaļajā kursā ir atzīts, ka sociāli taisnīgas pārkārtošanās nepieciešamībai ir jābūt atspoguļotai arī politikā Savienības un valstu līmeņos. Tas nozīmē investīcijas cenas ziņā pieejamu risinājumu nodrošināšanā tiem, kurus visvairāk skārusi oglekļa cenu noteikšanas politika un kuri ir nespēj tik labi izturēt tās slogu, piemēram, sabiedriskā transporta uzlabošanā, kā arī pasākumus enerģētiskās nabadzības mazināšanai un novēršanai un pārkvalifikācijas veicināšanai. Tas atbilst Eiropas sociālo tiesību pīlāra 1. un 20. principam —

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

¹¹ Padomes Regula (ES) 2020/2094 (2020. gada 14. decembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes (OV L 433I, 22.12.2020., 23. lpp.).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

veicināt darba tirgus pāreju saistībā ar zaļo un digitālo pārkārtošanos un atveseļošanu no Covid-19 pandēmijas radītās sociālekonomiskās ietekmes un nodrošināt piekļuvi tādiem pamatpakalpojumiem kā enerģija un mobilitāte visiem.

Klimatiskās pārvaldības satvarā noteikts, ka atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2018/1999¹³ ("Pārvaldības regula") dalībvalstīm ir pienākums 2023. gadā atjaunināt integrētos nacionālos enerģētikas un klimata plānus (*NECP*). Desmit gadu *NECP* ir izklāstīts, kā ES dalībvalstis plāno risināt ar energoefektivitāti, atjaunojamajiem energoresursiem un siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem saistītos jautājumus, un saskaņā ar pašreizējiem tiesību aktiem tie jau ietver enerģētiskās nabadzības aspektu. Komisija uzrauga un ziņo par progresu ziņojumā par enerģētikas savienību. Fonds un sociālie klimata plāni tiks saistīti un veidoti saskaņā ar *NECP* plānotajām reformām un saistībām. Lai mazinātu papildu administratīvās izmaksas, sociālo klimata plānu iesniegšana un pieņemšana ir saskaņota ar jau esošo *NECP* procesu.

Fonda īstenošana ar dalībvalstu sociālajiem klimata plāniem būs saskanīga arī ar politiku un pasākumiem, ko atbalsta ar dažādiem citiem ES instrumentiem, ar kuriem sekmē sociāli taisnīgu pārkārtošanos. Tie ietver Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu¹⁴, kura mērķis ir sociāli godīga un taisnīga zaļā pārkārtošanās visiem eiropiešiem, Eiropas sociālo fondu Plus (ESF+), taisnīgas pārkārtošanās plānus saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1056, dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijas attiecībā uz ēkām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/31/ES¹⁵, kā arī Enerģētiskās nabadzības observatoriju, kas atbalsta dalībvalstu centienus mazināt un uzraudzīt enerģētisko nabadzību, un saistītos rīcībpolitikas kopumus atbilstīgi Komisijas Ieteikumam par enerģētisko nabadzību¹⁶.

Sociālais klimata fonds sekmēs arī ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāna¹⁷ īstenošanu, kura mērķis ir maksimāli pastiprināt sinerģiju starp dekarbonizāciju un nulles piesārņojuma ieceri. Šajā nolūkā pasākumi un investīcijas būs vērsti arī uz darbībām (piemēram, saistībā ar siltumapgādi un apkures katliem), kas var vienlaikus palīdzēt samazināt gaisa piesārņojumu, jo cīņa pret piesārņojumu ir arī cīņa par taisnīgumu un līdztiesību. Piesārņojuma kaitējums cilvēka veselībai parasti visvairāk ir jūtams vismazāk aizsargātajās grupās.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Juridiskais pamats šā priekšlikuma regulai par Sociālā klimata fonda izveidi ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 91. panta 1. punkta d) apakšpunkts, 192. panta 1. punkts un 194. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

¹⁴ Atbalstījusi Eiropadome 2021. gada 24. un 25. jūnijā.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES (2010. gada 19. maijs) par ēku energoefektivitāti (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.).

¹⁶ Komisijas Ieteikums (ES) 2020/1563 (2020. gada 14. oktobris) par enerģētisko nabadzību C/2020/9600 (OV L 357, 27.10.2020., 35. lpp.).

¹⁷ COM(2021) 400.

Fondu izveido, lai risinātu sociālās un sadales problēmas, kas izriet no zaļās pārkārtošanās, kura ir nepieciešama, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un stimulētu pasākumus, kas vajadzīgi, lai mazinātu sociālās sekas, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs.

Kā noteikts LESD 192. panta 1. punktā, Savienības politika attiecībā uz vidi cita starpā palīdz saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, sekmēt starptautiska mēroga pasākumus, lai risinātu reģionālas un pasaules vides problēmas un jo īpaši cīnītos pret klimata pārmaiņām. Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot dažādu Savienības reģionu stāvokļa atšķirības. Saskaņā ar šiem noteikumiem ir pieņemti arī pasākumi, kas ir vērsti uz ilgtspējīgu transportu.

Ar fonda palīdzību jo īpaši risina enerģētiskās nabadzības problēmas mazaizsargātām mājsaimniecībām un mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem. Ar to būtu jāatbalsta pasākumi energoefektivitātes un energotaupības, kā arī jaunu un neizsīkstošu enerģijas veidu attīstības veicināšanai, kā norādīts LESD 194. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

Ar fonda palīdzību ir jārisina arī mazaizsargātu transporta lietotāju stāvoklis. Ar to būtu jāatbalsta pasākumi, ar kuriem atvieglo to piekļuvi bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta risinājumiem, tostarp sabiedriskajam transportam, tādējādi palīdzot sasniegt kopējās transporta politikas mērķus, kā norādīts LESD 91. panta 1. punkta d) apakšpunktā.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Fonds ir izveidots, lai papildinātu emisijas kvotu tirdzniecību ēku un autotransporta nozarēs, ko ir paredzēts piemērot visā Savienībā. Vienotas cenas piemērošana siltumnīcefekta gāzu emisijai ēku un autotransporta nozarēs radīs nevienmērīgu ietekmi dažādās dalībvalstīs un reģionos. Ar fondu sniedz atbalstu dalībvalstīm, lai tās varētu finansēt saskaņotu pasākumu kopumu, tostarp pagaidu tiešu ienākumu atbalstu, un investīcijas, ko tās uzskata par nepieciešamām, lai sasniegtu Savienības klimata mērķrādītājus un, jo īpaši, lai nodrošinātu cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus siltumapgādes, aukstumapgādes un mobilitātes risinājumus. Atbalstam būtu jāatspoguļo atšķirīgie apstākļi dalībvalstīs un to reģionos, ņemot vērā reģionālās enerģētiskās nabadzības kartes un ar autoceļiem vai dzelzceļu nepietiekami savienotu, attālu apvidu un lauku apvidu kartes. Minētie pasākumi un investīcijas, tostarp pagaidu tiešs ienākumu atbalsts, ir paredzēti mājsaimniecībām, mikrouzņēmumiem un transporta lietotājiem, kuri ir mazaizsargāti un kurus īpaši skar emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs, jo prognozes liecina, ka regulētās vienības izmaksas pārsnēs uz galapatērētājiem.

Savienības budžeta finansējums ir vērsts uz pasākumiem, kuru mērķus visas dalībvalstis saviem spēkiem nevar sasniegt (“nepieciešamības pārbaude”), un situācijām, kad Savienības iesaistīšanās var radīt papildu vērtību, salīdzinot ar atsevišķu dalībvalstu rīcību. Šajā gadījumā dažādo dalībvalstu konkrētās vajadzības ir atspoguļotas piešķirumu metodikā. Savienības programmas izveide nodrošina arī to, ka visas dalībvalstis var veikt pasākumus Savienības līmenī īstenotas klimatrīcības papildināšanai. Tieši dalībvalstis izstrādās un atlasīs pasākumus un investīcijas, jo tās vislabāk var izstrādāt pasākumus, kuri atspoguļo attiecīgās valsts īpatnības.

Dalībvalstīm būtu jāierosina visaptverošs pasākumu un investīciju kopums, ko paredzēts finansēt ar fonda līdzekļiem, jo, kā noteikts Pārvaldības regulā, to sociālie klimata plāni ir jāiesniedz kopā ar to atjauninātajiem *NECP*.

Rīcība Savienības līmenī ir nepieciešama, lai panāktu strauju un stabilu zaļo pārkārtošanos, kur novārtā netiek atstāts neviens. Tādēļ ir nepieciešama rīcība Savienības līmenī, lai koordinētu atbilstošu reakciju uz sociālajām problēmām, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība

ēku un autotransporta nozarēs (“lietderības pārbaude”). Minēto mērķi dalībvalstis vienas pašas nevar sasniegt pietiekamā līmenī, taču Savienības iesaistīšanās spēj radīt papildu vērtību, proti, Savienība var izveidot instrumentus nolūkā finansiāli atbalstīt dalībvalstis tik vajadzīgo pasākumu un investīciju iecerēšanā un realizēšanā.

- **Proporcionalitāte**

Šis priekšlikums atbilst proporcionalitātes principam, jo tas nepārsniedz minimāli nepieciešamo, kas vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai Savienības līmenī.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Iepriekšējās sadaļās aprakstītos mērķus nevar sasniegt, saskaņojot tiesību aktus vai ar dalībvalstu brīvprātīgu rīcību. Tos varētu sasniegt tikai ar regulas palīdzību. Visām dalībvalstīm piemērojama regula ir arī visatbilstošākais juridiskais instruments, lai organizētu finansiāla atbalsta sniegšanu un lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visām dalībvalstīm.

Lielākā daļa ieņēmumu, kas tiks gūti no jaunās emisijas kvotu tirdzniecības, uzkrāsies dalībvalstu budžetos, un tie būtu jāizmanto ar klimatu saistītos nolūkos, tostarp, lai mazinātu jaunās emisijas kvotu tirdzniecības radīto sociālo ietekmi. Dalībvalstis tiek rosinātas izmantot šādus ieņēmumus, kā arī novirzīt papildu finansējumu, kas pieejams no citām Savienības programmām, pasākumiem, ar kuriem atbalsta attiecīgo nozaru sociāli taisnīgu dekarbonizāciju. Jauns fonds, ko tieši pārvalda Savienības budžetā, papildina šos pasākumus tādā veidā, kas ir īpaši paredzēts un tieši saistīts ar sociālajām problēmām, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs, izmantojot uz rezultātiem vērstu, integrētu pieeju, kuras pamatā ir noteikts plāns ar skaidriem mērķrādītājiem, atskaites punktiem un sasniedzamajiem rezultātiem. Fonda sadales princips ņem vērā nevienmērīgo ietekmi, kas tiek prognozēta gan starp dalībvalstīm, gan pašās dalībvalstīs.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Saistībā ar šo priekšlikumu nav veikts *ex post* izvērtējums vai atbilstības pārbaude, jo Savienības vērienīgo klimatisko ieceru īstenošana vēl nav sākta.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Komisija aicināja dalībvalstis, nozaru pārstāvjus no privātā sektora, nevalstiskās organizācijas, pētniecības un akadēmiskās iestādes, arodbiedrības un pilsoņus sniegt atsauksmes un viedokļus par iespējamo emisijas kvotu tirdzniecību ēku un autotransporta nozarēs, tostarp par šādas tirdzniecības sociālajām sekām.

Komisija apkopoja sabiedriskās apspriešanas pirmās kārtas rezultātus, un tad tā pieņēma paziņojumu par 2030. gada klimata mērķrādītāja plānu, kurā ierosināts palielināt Savienības klimatisko ieceru vērienu un nākt klajā ar visaptverošu plānu, ar kuru atbildīgā veidā palielināt Savienības 2030. gada saistošo mērķrādītāju — sasniegt vismaz 55 % neto emisijas samazinājumu.

Attiecībā uz katru tiesību aktu paketes “**Gatavi mērķrādītājam 55 %**” priekšlikumu Komisija organizēja tiešsaistes sabiedriskās apspriešanas otro kārtu. Saistībā ar ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas pārskatīšanu, kas ietver emisijas kvotu tirdzniecību

ēku un autotransporta nozarēs, tika saņemtas gandrīz 500 atbildes¹⁸. Pirms tam Komisija aicināja sniegt atsauksmes par ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas pārskatīšanas sākotnējo ietekmes novērtējumu¹⁹, tostarp par sākotnējiem apsvērumiem un politikas risinājumiem saistībā ar emisijas kvotu tirdzniecības potenciālo organizāciju.

Attiecībā uz ēku un autotransporta nozarēm vairākas ieinteresētās personas, tostarp sociālie partneri gan no darba devēju, gan darba ņēmēju puses, emisijas kvotu tirdzniecības plašāku piemērošanu šīm nozarēm kopumā vērtē skeptiski. Kā vēlāmāko no piedāvātajiem politikas risinājumiem liela daļa ieinteresēto personu izvēlējās risinājumu sākt ar atsevišķu, autonomu sistēmu ēku un autotransporta nozarēm, kā atspoguļots ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas pārskatīšanas priekšlikumā. Vairākas ieinteresētās personas arī norādīja uz kurināmo un degvielu cenu pieauguma radīto sociālo ietekmi uz vismazāk aizsargātajām mājstāstniecībām. Konkrēti, tika uzsvērts, ka mājstāstniecībām ar maziem ienākumiem var būt nepieciešams atbalsts, lai varētu veikt vajadzīgās investīcijas energoefektivitātē un bezemisiju un mazemisiju mobilitātē un transportā.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Šis priekšlikums ir izstrādāts, balstoties uz pierādījumiem, kuri savākti ietekmes novērtējumā, kas pievienots 2030. gada klimata mērķrādītāja plānam²⁰, ietekmes novērtējumā, kas ir ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas pārskatīšanas pamatā²¹, analizē, kura veikta saistībā ar Komisijas ilgtermiņa stratēģiju²², un uz attiecīgiem pierādījumiem, kas savākti citās līdztekus notiekošās Eiropas zaļā kursa iniciatīvās, kā arī uz iepriekšējiem pētījumiem, kas veikti saistībā ar ēkām un autotransportu.

- **Ietekmes novērtējums**

Ar ierosināto fondu risināmās problēmas un potenciālie risinājumu virzieni ir analizēti divos secīgos ietekmes novērtējumos, tāpēc konkrēts ietekmes novērtējums netika veikts.

Ietekmes novērtējumā, kas ir 2030. gada klimata mērķrādītāja plāna pamatā, tika konstatēts, ka, palielinot 2030. gada emisijas mērķrādītāju līdz –55 %, ar enerģiju saistīto mājstāstniecību izdevumu daļa palielinās aptuveni par 0,7–0,8 procentpunktiem. Patēriņa cenu izmaiņas mājstāstniecības ietekmē ļoti dažādi, un tas ir atkarīgs no to izdevumu struktūras, ienākumu līmeņa un avotiem, labklājības un pašas mājstāstniecības struktūras.

Aprēķinātās relatīvo cenu izmaiņas, ko radīs lielākas klimatiskās ieceres, mazāku ienākumu guvējus ietekmēs daudz vairāk nekā lielāku ienākumu guvējus. Tomēr šie rezultāti neietver tirdzniecības ieņēmumu pārdales rezultātus. Ja, piemēram, katrai dalībvalstij ievieš tirdzniecības ieņēmumu pārdales vienreizējas summas veidā atkarībā no mājstāstniecības lieluma, tas labklājības ziņā var radīt pozitīvu ietekmi uz Savienības iedzīvotāju apakšējo izdevumu decili kopumā un krasī samazināt negatīvo ietekmi uz visām izdevumu

¹⁸ Viedokļus varēja iesniegt 12 nedēļas: no 2020. gada 13. novembra līdz 2021. gada 5. februārim. Rezultāti ir pieejami šajā tīmekļa vietnē: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12660-Updating-the-EU-Emissions-Trading-System/public-consultation>.

¹⁹ Viedokļus par sākotnējo ietekmes novērtējumu varēja iesniegt no 2020. gada 29. oktobra līdz 2020. gada 26. novembrim, un tika saņemtas aptuveni 250 atsauksmes. Rezultāti ir pieejami šajā tīmekļa vietnē: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12660-Updating-the-EU-Emissions-Trading-System>.

²⁰ SWD(2020) 176, jo īpaši 6.5.2. sadaļa.

²¹ [Ietekmes novērtējums, kas pievienots]

²² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu Komitejai un Eiropas Investīciju bankai “Tīru planētu — visi! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku”, COM(2018) 773 final.

kategoriņām. Ietekmes novērtējumā tika arī secināts, ka pārdales mehānisms kā faktiska politika varētu būt daudz vairāk mērķorientēts uz mazāko ienākumu/izdevumu decīļu vajadzībām. Šādi varētu panākt augstāku kompensācijas un atbalsta pakāpi mājsaimniecībām, kurām tas nepieciešams, attiecībā uz jebkādiem ieņēmumiem, kas gūti ar oglekļa cenu noteikšanas mehānismu.

Šī analīze ir detalizētāk izklāstīta ietekmes novērtējumā, kas pievienots priekšlikumam par ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas grozīšanu kā daļai no tiesību aktu paketes **“Gatavi mērķrādītājam 55 %”**. Tajā īpaša uzmanība ir pievērsta emisijas kvotu tirdzniecības ieviešanai ēku un autotransporta nozarēs un analizēta tās sociālā ietekme, jo īpaši uz mājsaimniecībām ar mazākiem ienākumiem un mazaizsargātām mājsaimniecībām. Konkrēti, tajā mājsaimniecību izdevumi par enerģiju ir sadalīti izmaksās par kurināmo/degvielu un investīciju kapitāla izmaksās, kā arī pa galvenajām mājsaimniecību ienākumu grupām un dalībvalstu ienākumu grupām.

Prognozes liecina, ka tiesību aktu paketes **“Gatavi mērķrādītājam 55 %”** īstenošanas rezultātā 2030. gadā Savienībā mājokļu investīciju izdevumi palielināsies no 0,4 līdz 0,7 procentpunktiem no mājsaimniecību ienākumiem, salīdzinot ar pamatscenāriju. Scenārijā, kad politiku vairāk virza oglekļa cenas, investīciju izdevumi palielinājās mazāk nekā līdzsvarotākā politikas pasākumu kopumā. Piemērojot izmaksu lietderības uzlabošanas politikas pasākumu kopumu, investīciju izdevumu palielinājums mājsaimniecībām ar mazākiem ienākumiem visās dalībvalstu ienākumu grupās būtu vairāk nekā divas reizes lielāks nekā mājsaimniecībās vidēji. Palielinājumi krietni pārsniedz Savienības vidējo līmeni dalībvalstīs, kuru IKP uz vienu iedzīvotāju ir zemāks par 60 % no Savienības vidējā rādītāja. Tas norāda uz to, ka ir svarīgi nodrošināt finansējuma pieejamību mājokļu fonda renovācijai un energoefektīvu iekārtu iegādei, jo īpaši dalībvalstīs ar mazākiem ienākumiem.

Ietekmes novērtējumā par ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas pārskatīšanu tika konstatēts, ka emisijas kvotu tirdzniecība ēku nozarē mājsaimniecības neietekmētu vienādi, bet, iespējams, regresīvi ietekmētu izmantojamo ienākumu, jo mājsaimniecības ar maziem ienākumiem lielāku daļu savu ienākumu mēdz tērēt par apkuri. Turklāt saskaņotas oglekļa cenas ieviešana ļoti atšķirīgi ietekmētu patēriņa cenas dalībvalstīs atkarībā no esošā nodokļu līmeņa, ar ko aplikti attiecīgie kurināmie, jo fosilo kurināmo cenas pirms nodokļu nomaksas ir kopumā līdzīgas visās dalībvalstīs. Tomēr kopējie izdevumi par kurināmo kā ienākumu procentuālā attiecība vidēji saglabājas gandrīz nemainīgi. Tas nozīmē, ka par spīti cenu pieaugumam var ietaupīt izdevumus par kurināmo, ja tiek veiktas izmaksu ziņā lietderīgas investīcijas. Īstenojot šādas investīcijas, mājsaimniecības ar mazākiem ienākumiem vidēji būs labākā situācijā nekā mājsaimniecības vidēji. Mazu ienākumu dalībvalstu grupai izdevumu par kurināmo daļa no mājsaimniecību patēriņa izdevumiem palielinās visās ienākumu grupās, un izteiktāk mājsaimniecībās ar maziem ienākumiem. Ja tiek veiktas nepieciešamās investīcijas energoefektivitātē, renovācijā un atjaunojamajos energoresursos, kurināmā cenu palielinājuma problēma nav liela un vairāk attiecas uz mājsaimniecībām ar mazākiem ienākumiem dalībvalstīs ar maziem ienākumiem.

Attiecībā uz autotransportu Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģijā (IVMS) un ietekmes novērtējumā, kas pievienots 2030. gada klimata mērķrādītāja plānam, ir atzīts tas, ka ļoti nozīmīgas ir investīcijas, kuru mērķis ir palielināt pieprasījumu pēc bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļiem un paātrināt uzlādes un uzpildes infrastruktūras izvēšanu, kam būs liela nozīme, lai līdz 2030. gadam sasniegtu mērķi panākt būtisku autotransporta dekarbonizāciju.

Ietekmes novērtējumā, kas pievienots priekšlikumam par ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas pārskatīšanu, ir konstatēts, ka autotransporta nozares emisijas kvotu tirdzniecības ietekme uz mājsaimniecībām ir atšķirīga. Parasti tās ir mājsaimniecību ienākumu

kategoriju zema–vidēja un vidēja ienākumu līmeņa grupas, kur transporta izdevumu daļa ir visaugstākā (jo mājsaimniecībām ar vismazākajiem ienākumiem nav privāta transportlīdzekļa).

Tomēr ietekmes novērtējumā arī secināts, ka, lai gan oglekļa cenu noteikšana patērētājiem palielina energoresursu izmaksas, tajā pašā laikā tā palielina ieņēmumus, ko var izmantot atkārtotām investīcijām, klimatrīcības stimulēšanai un oglekļa cenu noteikšanas radītās sociālās ietekmes vai ar sadali saistītās ietekmes mazināšanai. Šīs emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā notiekošajās kvotu izsolēs gūtos ieņēmumus var izmantot dažādos pārdales mehānismos kā kompensāciju patērētājiem, atbalstu investīcijām energoefektivitātē vai atjaunojamajos energoresursos vai kā citus risinājumus.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tiesību aktos vienmēr ir atbalstītas tādas pieejas, ar kurām mazina regulatīvo slogu gan uzņēmējiem, gan pārvaldes iestādēm.

Saskaņā ar Komisijas apņemšanos veidot labāku regulējumu, šis priekšlikums ir sagatavots, ņemot vērā ieinteresēto personu viedokļus (sk. arī sadaļu “Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana”).

Lai mazinātu nepieciešamo papildu administratīvo rīcību, sociālos klimata plānus ir paredzēts iesniegt kopā ar atjauninātiem esošajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (NECP). NECP jau ir sniegts detalizēts pārskats par enerģētiskās nabadzības pamatproblēmām, kuras risina ar šo fondu. Tāpat ēku renovācija, ilgtspējīgs transports un projekti saistībā ar autotransporta dekarbonizāciju jau ir plaši apskatīti nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos.

Nepieciešamie papildu administratīvie pasākumi galvenokārt būtu jāveic pārvaldes iestādēm, savukārt galīgo labumu gūtu mājsaimniecības, mikrouzņēmumi un transporta lietotāji. Jaunu ieņēmumu gūšanas un jaunu darbvietu radīšanas iespējas dotu labumu vietējiem uzņēmumiem — bieži vien mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

- **Pamattiesības**

Priekšlikums pozitīvi ietekmē Savienības pamattiesību saglabāšanu un attīstīšanu, kā arī iekļaušanas un nediskriminēšanas principus, pieņemot, ka dalībvalstis pieprasīs un saņems atbalstu saistītājās jomās, ko var finansēt ar fonda līdzekļiem.

Oglekļa cenu noteikšanas pasākumi īpaši skar sievietes, jo viņas 85 % gadījumu ir viena vecāka ģimenes kodols. Viena vecāka ģimenēm ir sevišķi liels bērnu nabadzības risks. Īstenojot fondu, ir jāņem vērā un jāveicina dzimumu līdztiesība, iespēju vienlīdzība visiem un šo mērķu integrēšana. Turklāt 87 miljoni eiropiešu ar invaliditāti dzīvo privātās mājsaimniecībās un ir pakļauti ievērojamam nabadzības un sociālās atstumtības riskam (28,5 %, salīdzinot ar 18,6 % personām bez invaliditātes Savienībā 2019. gadā).

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Fonda kopējais budžets laikposmā no 2025. līdz 2032. gadam būs 72,2 miljardi EUR (pašreizējās cenās). Komisija attiecībā uz Regulu, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, drīzumā ierosinās mērķtiecīgu grozījumu, lai iekļautu Savienības papildu izdevumus 23,7 miljardu EUR apmērā laikposmam no 2025. līdz 2027. gadam. Šie izdevumi būtu intensīvāk jāizmanto sākumposmā, lai ievadītu un papildinātu jaunās emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas vienmērīgu ieviešanu. Laikposmam no 2028. līdz 2032. gadam paredzētā summa 48,5 miljardu EUR apmērā ir atkarīga no līdzekļu pieejamības saskaņā ar

attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas gada maksimālo apjomu, kas norādīts LESD 312. pantā, un Komisija saistībā ar to līdz 2025. gada 1. jūlijam sagatavos attiecīgu priekšlikumu²³.

Fonda budžetam principā būtu jāatbilst 25 % no prognozētajiem ieņēmumiem no ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas darbības jomā, ņemot vērā tā tiešo saikni ar jauno emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu. Priekšlikumā par Pašu resursu lēmuma grozījumu tiks noteikts, kā dalībvalstīm būtu jādara pieejami nepieciešami ieņēmumi Savienības budžetā kā pašu resursi.

Tādējādi laikposmā no 2025. līdz 2032. gadam fonds tiks finansēts ar Savienības budžeta pašu resursiem, tostarp no 2026. gada ar ieņēmumiem no emisijas kvotu tirdzniecības ēku un autotransporta nozarēs, kā paredzēts priekšlikumā par Pašu resursu lēmuma grozījumu, ko Komisija drīzumā iesniegs. Fondam ir jāsāk darboties vienu gadu pirms oglekļa cenu ieviešanas saskaņā ar jaunu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu.

Budžeta saistību ikgadējais sadalījums ir jāprecizē saskaņā ar fonda mērķi. Rezultātā tiek iegūts sākotnēji nodrošināts profils, kas atbilst fonda mērķiem mazināt ietekmi, ko ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas plašāka piemērošana rada mazaizsargātām mājsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem. Lai sagatavotos plašākas piemērošanas ietekmei, zināma atbalsta daļa jau ir darīta pieejama 2025. gadā.

Budžeta saistības sadala ikgadējos maksājumos, kas ir sadalīti divos daudzgadu periodos no 2025. līdz 2027. gadam un no 2028. līdz 2032. gadam, kuri atbilst pašreizējai un nākamajai DFS un indikatīvam grafikam to attiecīgo atskaides punktu un mērķrādītāju īstenošanai, kas ir norādīti Komisijas lēmumā, ar kuru apstiprina dalībvalstu sociālos klimata plānus.

Finanšu piešķirumu maksājumus dalībvalstīm veic pēc to attiecīgo atskaides punktu un mērķrādītāju izpildīšanas, kuri paredzēti dalībvalsts sociālajā klimata plānā, ir apstiprināti un kuriem ir pieejams finansējums. Maksājumus veic, pamatojoties uz lēmumu, ar kuru atļauj izmaksāt finanšu piešķirumu.

Lai atvieglotu atbalstīto pasākumu un investīciju laicīgu īstenošanu, atskaides punktu un mērķrādītāju plānošanu ir paredzēts cieši pielāgot ikgadējo budžeta saistību plānam, kas ir fonda līdzekļu straujas apgūšanas pamatā. Galīgie maksājumi tiks veikti 2032. gadā saskaņā ar visu atskaides punktu un mērķrādītāju izpildes termiņu.

Katrai dalībvalstij maksimālo finanšu piešķirumu no fonda aprēķina, izmantojot regulas I pielikumā norādīto formulu. Katrai valstij noteiktā fonda budžeta attiecība un summa ir norādīta II pielikumā. Katra dalībvalsts tās attiecīgā plāna īstenošanai var iesniegt pieprasījumu, kura summa nepārsniedz tai noteikto maksimālo finanšu piešķirumu.

Nosakot katrai valstij paredzēto maksimālo finanšu piešķirumu, ņem vērā šīs regulas 9. panta 3. punktā minētos administratīvā atbalsta kopējos izdevumus. Attiecīgās summas proporcionāli atskaita no atsevišķajiem finanšu piešķirumiem.

Dalībvalstīm ir jāfinansē vismaz 50 % no sociālo klimata plānu kopējām izmaksām. Dalībvalstīm daļa savu prognozēto ieņēmumu no ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvas darbības jomā jāizmanto šajā nolūkā nesaistīti ar fonda darbības sākšanu 2025. gadā.

²³ Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, 21. pants (OV L 433I, 22.12.2020., 11. lpp.).

Turpmāka informācija par ietekmi uz budžetu, kā arī nepieciešamajiem cilvēkresursiem un administratīvajiem resursiem ir norādīta šim priekšlikumam pievienotajā tiesību aktu priekšlikuma finanšu pārskatā.

5. CITI ELEMENTI

• **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Lai uzraudzītu fonda īstenošanas gaitu, tiks izveidota fonda maksājumu pieprasīšanas un izpildes sistēma.

Dalībvalstīm ir jāizstrādā sociālie klimata plāni, kuros nosaka finansējamos pasākumus un investīcijas, to paredzamās izmaksas, kā arī atskaites punktus un mērķrādītājus to izpildei. Komisija novērtēs šos plānus un, iespējams, tos apstiprinās tikai pēc pozitīva novērtējuma sagatavošanas, ņemot vērā to nozīmi, lietderību, efektivitāti un saskaņotību. Finanšu piešķirums tiks izmaksāts pēc tam, kad būs izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji, kas tiks pieņemti kopā ar attiecīgo dalībvalsti un noteikti par saistošiem ar Komisijas īstenošanas lēmumu. Iesniegšanas termiņš, kā arī progresa ziņojumu cikli ir saskaņoti ar atjauninātajiem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kas iesniegti atbilstīgi Pārvaldības regulai.

Šajā nolūkā vienu vai divas reizes gadā dalībvalstis varētu pieprasīt fonda finansējuma izmaksu, pieprasījumam pievienojot pierādījumus par attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi. Dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par panākto progresu saistībā ar sociālajos klimata plānos noteikto pasākumu un investīciju īstenošanu, reizi divos gados iesniedzot Pārvaldības regulā noteikto ziņojumu par savu *NECP* īstenošanas progresu.

Tiks veikts izvērtējums un *ex post* izvērtējums nolūkā novērtēt fonda lietderību, efektivitāti, nozīmi un saskaņotību. Attiecīgā gadījumā Komisija izvērtējumam pievienos priekšlikumu regulas pārskatīšanai.

• **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Sociālais klimata fonds ir izveidots laikposmam no 2025. līdz 2032. gadam, lai mazinātu sociālo ietekmi, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs (1. pants). Fonda līdzekļi dalībvalstīm ir jānodrošina nolūkā sniegt pagaidu ienākumu atbalstu un atbalstīt pasākumus un investīcijas, ar kuriem plānots samazināt atkarību no fosilajiem kurināmajiem un fosilajām degvielām, uzlabojot ēku energoefektivitāti, dekarbonizējot ēku siltumapgādi un aukstumapgādi, arī integrējot atjaunīgo enerģiju, un paplašinot bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta pieejamību par labu mazaizsargātām māsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem.

Katrai dalībvalstij ir jāizveido sociālais klimata plāns (3. pants). Plāns ir jāiesniedz kopā ar atjauninātiem *NECP* saskaņā ar Pārvaldības regulā noteikto procedūru un grafiku, kur iesniegšanas oficiālais termiņš ir 2024. gada jūnija beigās. Regulā ir noteikts sociālā klimata plāna saturs (4. pants) un uzskaitītas atbalstāmās (6. pants) un neatbalstāmās (7. pants) darbības. Ar fondu ir jāatbalsta darbības, kurās pilnībā ievēro Savienības klimata un vides aizsardzības standartus un prioritātes un principu “nenodari būtisku kaitējumu” Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/852²⁴ 17. panta nozīmē (5. pants).

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

Fonda budžets ir 23,7 miljardi EUR laikposmam no 2025. līdz 2027. gadam un 48,5 miljardi EUR laikposmam no 2028. līdz 2032. gadam (9. pants), kas principā atbilst 25 % prognozēto ieņēmumu no kvotu izsolēm ēku un autotransporta nozarēm piemērotās ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ietvaros emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā notiekošajām kvotu izsolēm ēku un autotransporta nozarēs. Fonda līdzekļus sadalīs saskaņā ar 13. pantu un I un II pielikumu. Dalībvalstīm ir jāfinansē vismaz 50 % no plānu aplēstajām kopējām izmaksām. Šajā nolūkā tām cita starpā jāizmanto abu jauno nozaru emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā notiekošajās kvotu izsolēs gūtie ieņēmumi (14. pants).

Komisija novērtē dalībvalstu plānu nozīmi, lietderību, efektivitāti un saskaņotību (15. pants). Pozitīva novērtējuma gadījumā Komisija pieņem īstenošanas lēmumu (16. pants). Citādi tā var noraidīt sociālo klimata plānu — šādā gadījumā attiecīgā dalībvalsts var iesniegt atjauninātu plānu.

Īstenošanas posmā dalībvalstis var lūgt izdarīt savā sociālajā klimata plānā pamatotus grozījumus, ja objektīvu apstākļu dēļ tā atskaites punktus un mērķrādītājus vairs nav iespējams izpildīt vai nu daļēji, vai pilnībā (17. pants). Dalībvalstīm ir jānovērtē savu sociālo klimata plānu atbilstība, ņemot vērā ēku un autotransporta nozarēm piemērotās emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas faktisko ietekmi.

Pamatojoties uz sociālā klimata plāna pozitīvu novērtējumu, Komisija noslēgs nolīgumu ar attiecīgo dalībvalsti (18. pants), lai noteiktu atsevišķas juridiskās saistības Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046²⁵ ("Finanšu regula") nozīmē.

Fonda finanšu piešķirumu maksājumus veic pēc attiecīgo sociālajos klimata plānos norādīto atskaites punktu un mērķrādītāju izpildīšanas. Ir paredzēti konkrēti noteikumi par maksājumiem un finanšu piešķirumu nolīgumu apturēšanu un izbeigšanu (19. pants).

Regulā ir iekļauti nepieciešamie noteikumi, lai nodrošinātu fonda saikni ar Savienības finanšu interešu aizsardzību (20. pants).

Ir iekļauti konkrēti noteikumi, lai nodrošinātu stabilu koordinācijas, saziņas un uzraudzības sistēmu (21., 22. un 23. pants). Komisija plāno deleģētos tiesību aktos aprakstīt kopējus rādītājus ziņošanai par progresu un uzraudzībai un izvērtēšanai.

Tiks veikta izvērtēšana, lai izvērtētu fonda lietderību, efektivitāti, nozīmi un saskaņotību. Tiks izvērtēts fonda budžeta apjoms, ņemot vērā kvotu izsoļu ieņēmumus saskaņā ar ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīvu ēku un autotransporta nozarēm piemērotās ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ietvaros. Attiecīgā gadījumā Komisija izvērtējumam pievienos priekšlikumu regulas pārskatīšanai (24. pants).

Lai nodrošinātu, ka fonds tiek izmantots vienīgi tad, ja emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ēku un autotransporta nozarēs ir rezultatīvi īstenota, regula tiks piemērota no datuma, kad dalībvalstīm ir jātransponē ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas direktīva attiecībā uz ēku un autotransporta nozarēm (26. pants). Turklāt dalībvalstis varēs pieprasīt maksājumu saskaņā ar fondu ne agrāk kā gadā pirms jaunās emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas izsoļu sākšanas gada (18. panta 1. punkts).

25

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko izveido Sociālo klimata fondu

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 91. panta 1. punkta d) apakšpunktu, 192. panta 1. punktu un 194. panta 1. punkta c) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu²⁶,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²⁷,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Savienība un tās dalībvalstis ir puses Parīzes nolīgumā, kas parakstīts 2015. gada decembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (“UNFCCC”) (“Parīzes nolīgums”)²⁸ un kas stājās spēkā 2016. gada novembrī. Saskaņā ar šo nolīgumu tām ir noteikts saistošs pienākums ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni.
- (2) Ar Komisijas paziņojumu par Eiropas zaļo kursu²⁹ ir uzsākta jauna izaugsmes stratēģija, kuras mērķis ir pārveidot Savienību par ilgtspējīgu, taisnīgāku un pārticīgāku sabiedrību ar modernu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā siltumnīcefekta gāzu neto emisija 2050. gadā samazinātos līdz nullei un ekonomiskā izaugsme būtu atsaistīta no resursu patēriņa. Komisija ierosina arī aizsargāt, saglabāt un stiprināt Savienības dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labbūtību no vidiskiem apdraudējumiem un ietekmes. Visbeidzot, Komisija uzskata, ka šim pārkārtošanās procesam vajadzētu būt taisnīgam un iekļaujošam, nevienu neatstājot novārtā.
- (3) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119³⁰ tiesību aktu kopumā ir iekļauts mērķrādītājs panākt klimatneitralitāti līdz 2050. gadam visas ekonomikas

²⁶ OV C [...], [...], [...] lpp.

²⁷ OV C [...], [...], [...] lpp.

²⁸ Parīzes nolīgums (OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.).

²⁹ COM(2019) 640 final.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

mērogā. Šī regula Savienībai nosaka saistošu pienākumu samazināt emisiju. Savienībai tās siltumnīcefekta gāzu emisija līdz 2030. gadam būtu jāsamazina tā, lai emisijas apjoms pēc piesaistes apjoma atskaitīšanas būtu sarucis vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Lai izpildītu šo mērķrādītāju, pasākumi būtu jāveic visās ekonomikas nozarēs.

- (4) 2020. gada 11. decembrī Eiropadome apstiprināja šo mērķrādītāju, vienlaikus uzsverot, ka ir svarīgi ņemt vērā taisnīgumu un solidaritāti un nevienu neatstāt novārtā. 2021. gada 25. maijā Eiropadome atkārtoti apstiprināja šos secinājumus un aicināja Komisiju ātri nākt klajā ar tiesību aktu paketi kopā ar padziļinātu analīzi par ietekmi uz vidi, ekonomiku un sociālo jomu dalībvalstu līmenī.
- (5) Eiropas sociālo tiesību pīlāra 20. principā ir noteikts, ka “ikvienam ir tiesības uz piekļuvi labas kvalitātes pamatpakalpojumiem, tostarp ūdensapgādes, sanitārijas, energoapgādes, transporta, finanšu pakalpojumiem un digitālajiem sakariem. Tiem cilvēkiem, kuriem nepieciešams, nodrošina atbalstu piekļuvei šādiem pakalpojumiem”.
- (6) 2021. gada 8. maija Porto deklarācijā tika atkārtoti apstiprināts Eiropadomes aicinājums strādāt, lai veidotu sociālu Eiropu, un tās apņēmība turpināt padziļināti īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru ES un valstu līmenī, pienācīgi ņemot vērā attiecīgās kompetences jomas un subsidiaritātes un proporcionalitātes principus.
- (7) Lai īstenotu apņemšanās attiecībā uz klimatneitralitāti, ir pārskatīti un grozīti Savienības klimata un enerģētikas tiesību akti nolūkā paātrināt siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu.
- (8) Šie grozījumi dažādas ekonomikas nozares, iedzīvotāju grupas un dalībvalstis ietekmē atšķirīgi. Konkrēti, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK³¹ darbības jomā iekļaujot siltumnīcefekta gāzu emisiju no ēkām un autotransporta, tiktu radīts papildu ekonomisks stimuls investēt fosilo kurināmo un fosilo degvielu patēriņa samazināšanās tendencē, tādējādi paātrinot siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu. Apvienojumā ar citiem pasākumiem ar to vidējā termiņā vai ilgtermiņā būtu jāsamazina ar ēkām un autotransportu saistītās izmaksas un jāsniedz jaunas darbvietu radīšanas un investīciju iespējas.
- (9) Tomēr šo investīciju finansēšanai ir vajadzīgi resursi. Turklāt ļoti ticams, ka pirms šādu investīciju veikšanas palielināsies izmaksas mājāsaimniecībām un transporta lietotājiem par apkuri, dzesēšanu un ēdienu gatavošanu, kā arī autotransportu, jo kurināmā un degvielu piegādātāji, kuriem tiks piemērotas saistības saskaņā ar emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu ēku un autotransporta nozarēs, izmaksas par oglekli novirzīs uz patērētājiem.
- (10) Fosilo kurināmo un fosilo degvielu cenas pieaugums var nesamērīgi ietekmēt mazaizsargātas mājāsaimniecības, mazaizsargātus mikrouzņēmumus un mazaizsargātus transporta lietotājus, kuri lielāku savu ienākumu daļu izdod par enerģiju un transportu, kuri noteiktos reģionos nevar piekļūt alternatīviem, cenas ziņā pieejamiem mobilitātes un transporta risinājumiem un kuriem var trūkt finansiālas spējas investēt fosilo kurināmo vai fosilo degvielu patēriņa samazināšanā.

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

- (11) Tādēļ daļa ieņēmumu, kas gūti no ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā, būtu jāizmanto, lai mazinātu sociālo ietekmi, ko rada šāda iekļaušana, lai pārkārtošanās būtu taisnīga un iekļaujoša un lai neviens nebūtu atstāts novārtā.
- (12) Tas ir vēl jo svarīgāk, ņemot vērā pašreizējo enerģētiskās nabadzības līmeni. Enerģētiskā nabadzība ir situācija, kurā mājāsaimniecības nespēj piekļūt tādiem pamata energopakalpojumiem kā dzesēšana (paaugstinoties temperatūrai) un apkure. Aptuveni 34 miljoni eiropiešu 2018. gadā ziņoja, ka nespēj uzturēt mājokli pietiekami siltu, un 2019. gada ES mēroga apsekojumā³² 6,9 % Savienības iedzīvotāju norādīja, ka nevar atļauties pietiekami apsildīt mājokli. Kopumā Enerģētiskās nabadzības observatorija lēš, ka vairāk nekā 50 miljoni mājāsaimniecību Eiropas Savienībā saskaras ar enerģētisko nabadzību. Tāpēc enerģētiskā nabadzība ir būtiska problēma Savienībai. Kaut arī sociālie tarifi vai tiešs ienākumu atbalsts var sniegt tūlītēju palīdzību mājāsaimniecībām, kas saskaras ar enerģētisko nabadzību, ilgstošus risinājumus spēj nodrošināt vienīgi mērķtiecīgi, strukturāli pasākumi, jo īpaši energorenovācija.
- (13) Tāpēc būtu jāizveido Sociālais klimata fonds ("fonds"), lai dalībvalstīm nodrošinātu līdzekļus, ar ko atbalstīt savu rīcībpolitiku, lai mazinātu sociālo ietekmi, ko emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs rada uz mazaizsargātām mājāsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem. Tas būtu jāsasniedz jo īpaši ar pagaidu ienākumu atbalstu un pasākumiem un investīcijām, ar kuriem plānots samazināt atkarību no fosilajiem kurināmajiem un fosilajām degvielām, uzlabojot ēku energoefektivitāti, dekarbonizējot ēku siltumapgādi un aukstumapgādi, arī integrējot atjaunīgo enerģiju, un paplašinot bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta pieejamību par labu mazaizsargātām mājāsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem.
- (14) Šajā nolūkā katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz Komisijai sociālais klimata plāns ("plāns"). Ar minētajiem plāniem būtu jāsasniedz divi mērķi. Pirmkārt, ar tiem būtu jānodrošina mazaizsargātām mājāsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem nepieciešamie resursi, lai finansētu un īstenotu investīcijas energoefektivitātē, siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācijā, bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļos un mobilitātē. Otrkārt, ar tiem būtu jāmazina fosilo kurināmo un fosilo degvielu izmaksu palielinājuma ietekme uz vismazāk aizsargātajām grupām un tādējādi jānovērš enerģētiskā un transporta nabadzība pārejas periodā, līdz šādas investīcijas tiek veiktas. Plānos vajadzētu būt investīciju komponentam, ar kuru veicina ilgtermiņa risinājumus nolūkā samazināt atkarību no fosilajiem kurināmajiem un fosilajām degvielām, un tajos varētu būt paredzēti citi pasākumi, tostarp pagaidu tiešs ienākumu atbalsts, lai īstermiņā samazinātu negatīvo ietekmi uz ienākumiem.
- (15) Dalībvalstis, kas apspriežas ar reģionālā līmeņa iestādēm, vislabāk var izstrādāt un īstenot vietējiem, reģionālajiem un valsts apstākļiem pielāgotus un uz tiem vērstus plānus kā savu pašreizējo rīcībpolitiku attiecīgajās jomās un citu attiecīgo ES fondu plānoto izmantošanu. Šādi vislabāk var ņemt vērā apstākļu plašo daudzveidību, pašvaldību un reģionālo valdību īpašās zināšanas, pētniecības un inovācijas norises, sociālo partneru attiecības un sociālā dialoga struktūras, kā arī valsts tradīcijas, sekmējot mazaizsargātajām grupām sniegtā vispārējā atbalsta lietderību un efektivitāti.

³² 2018. gada dati. Eurostat, SILC [ilc_mdcs01]).

- (16) Lai pāreja uz klimatneitralitāti būtu taisnīga, būtiski nodrošināt, ka pasākumi un investīcijas ir īpaši vērsti uz enerģētiski nabadzīgām vai mazaizsargātām mājsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem. Ar atbalsta pasākumiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas veicināšanai būtu jāpalīdz dalībvalstīm mazināt sociālo ietekmi, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs.
- (17) Kamēr vēl nav jūtama to investīciju ietekme, kas veiktas, lai samazinātu izmaksas un emisijas, taisnīgu pārkārtošanos palīdzētu nodrošināt pienācīgi mērķorientēts, tiešs ienākumu atbalsts vismazāk aizsargātajām grupām. Šāds atbalsts būtu jāuztver kā pagaidu pasākums, kas papildina mājokļu un transporta nozaru dekarbonizāciju. Tas nebūtu pastāvīgs, jo tas nerisina enerģētiskās un transporta nabadzības pamatiemeslus. Šādam atbalstam būtu jāattiecas tikai uz tiešo ietekmi, ko rada ēku un autotransporta nozaru iekļaušana Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā, nevis uz elektroenerģijas vai apkures izmaksām, kas saistītas ar elektroenerģijas un siltuma ražošanas iekļaušanu minētās direktīvas darbības jomā. Tiesībām saņemt šādu tiešu ienākumu atbalstu būtu jābūt ierobežotām laika ziņā.
- (18) Ņemot vērā to, cik svarīga ir cīņa pret klimata pārmaiņām saskaņā ar Parīzes nolīgumā noteiktajām saistībām un apņemšanos sasniegt Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus, ar šajā regulā noteiktajām darbībām būtu jāsekmē mērķrādītājs 30 % no visiem izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam izmantot klimatisko mērķu vispārējai integrēšanai un iecere 2026. un 2027. gadā 10 % no ikgadējiem izdevumiem novirzīt biodaudzveidības mērķu sasniegšanai, vienlaikus ņemot vērā esošo klimatisko un biodaudzveidības mērķu pārklāšanos. Šajā nolūkā fonda izdevumu sadalīšanas vajadzībām būtu jāizmanto Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060³³ II pielikumā izklāstītā metodika. Ar fondu būtu jāatbalsta darbības, kurās pilnībā ievēro Savienības klimata un vides aizsardzības standartus un prioritātes un kuras atbilst principam “nenodari būtisku kaitējumu” Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/852³⁴ 17. panta nozīmē. Plānos būtu jāiekļauj tikai šādi pasākumi un investīcijas. Tiešā ienākumu atbalsta pasākumi parasti būtu jāuzskata par tādiem, kuru paredzamā ietekme uz vides mērķiem ir nebūtiska, un tādēļ tie būtu jāuzskata par atbilstošiem principam “nenodari būtisku kaitējumu”. Komisija plāno sagatavot tehniskus norādījumus dalībvalstīm krietni pirms plānu izstrādes. Šajos norādījumos tiks skaidrots, kā pasākumiem un investīcijām ir jāatbilst principam “nenodari būtisku kaitējumu” Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē. Komisija plāno 2021. gadā iesniegt priekšlikumu Padomes ieteikumam par to, kā risināt zaļās pārkārtošanās sociālos aspektus.
- (19) Oglekļa cenu noteikšana īpaši skar sievietes, jo viņas 85 % gadījumu ir viena vecāka ģimenes kodols. Viena vecāka ģimenēm ir sevišķi liels bērnu nabadzības risks. Lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā, sagatavojot un īstenojot plānus, būtu

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

jāņem vērā un jāveicina dzimumu līdztiesība, iespēju vienlīdzība visiem un šo mērķu integrēšana, kā arī jautājumi saistībā ar pieejamību personām ar invaliditāti.

- (20) Dalībvalstīm plāni būtu jāiesniedz kopā ar atjauninātajiem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999³⁵ 14. pantu. Plānos būtu jānorāda finansējamie pasākumi, to aplēstās izmaksas un valsts ieguldījuma apmērs. Tajos būtu jāiekļauj arī galvenie atskaides punkti un mērķrādītāji, ar kuriem novērtēt pasākumu rezultatīvu īstenošanu.
- (21) Fondam un plāniem vajadzētu būt saskanīgiem un veidoti atbilstoši plānotajām reformām un saistībām, ko dalībvalstis uzņēmušās savos atjauninātajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā [gggg/nnn] [priekšlikums par Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti pārstrādāšanu]³⁶, Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu³⁷, Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1057³⁸, taisnīgas pārkārtošanās plāniem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1056³⁹ un dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijām attiecībā uz ēkām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/31/ES⁴⁰. Lai nodrošinātu administratīvo efektivitāti, attiecīgā gadījumā plānos iekļautā informācija būtu jāpielāgo iepriekš uzskaitītajiem tiesību aktiem un plāniem.
- (22) Savienībai būtu jāatbalsta dalībvalstis ar finanšu resursiem, lai tās īstenotu savus plānus ar Sociālā klimata fonda palīdzību. Sociālā klimata fonda maksājumu priekšnoteikumam vajadzētu būt plānos noteikto atskaides punktu un mērķrādītāju izpildei. Tādējādi varētu efektīvi ņemt vērā valsts apstākļus un prioritātes, vienlaikus vienkāršojot finansēšanu un atvieglojot tās integrāciju citās ar valsts līdzekļiem īstenotās programmās, un reizē garantējot ES izdevumu ietekmi un integritāti.
- (23) Fonda budžeta apjomam principā būtu jāatbilst 25 % no prognozētajiem ieņēmumiem no ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā laikposmā no 2026. līdz 2032. gadam. Saskaņā ar Padomes Lēmumu (ES, Euratom) 2020/2053⁴¹ dalībvalstīm šie ieņēmumi būtu jādara pieejami Savienības budžetam kā pašu resursi. Dalībvalstīm vismaz 50 % no sava plāna kopējām izmaksām jāfinansē pašām. Šajā nolūkā, kā arī saistībā ar investīcijām un pasākumiem nepieciešamās pārkārtošanās paātrināšanai un tās ietekmes mazināšanai attiecībā uz negatīvi ietekmētajiem iedzīvotājiem dalībvalstīm cita starpā būtu jāizmanto to

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

³⁶ [Pievienot atsauci]

³⁷ Atbalstījusi Eiropadome 2021. gada 24. un 25. jūnijā.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES (2010. gada 19. maijs) par ēku energoefektivitāti (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.).

⁴¹ Padomes Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053 (2020. gada 14. decembris) par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu un ar ko atceļ Lēmumu 2014/335/ES, Euratom (OV L 424, 15.12.2020., 1. lpp.).

prognozētie ieņēmumi no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ēku un autotransporta nozarēs, kā noteikts Direktīvā 2003/87/EK.

- (24) Ar fondu būtu jāatbalsta pasākumi, kuros ievēro Savienības finansējuma papildināmības principu. Ar fondu nebūtu jāaizstāj valsts regulārie izdevumi, izņemot pienācīgi pamatotos gadījumos.
- (25) Lai nodrošinātu līdzekļu lietderīgu un saskaņotu piešķiršanu un ievērotu pareizas finanšu pārvaldības principu, šajā regulā noteiktajām darbībām vajadzētu būt saskanīgām ar pašreizējām Savienības programmām un tās jāpapildina, vienlaikus novēršot divkārtēju finansēšanu no fonda un citām Savienības programmām attiecībā uz vieniem un tiem pašiem izdevumiem. Jo īpaši Komisijai un dalībvalstīm visos procesa posmos būtu jānodrošina efektīva koordinācija, lai nodrošinātu konsekveni, saskaņotību, papildināmību un sinerģiju starp finansējuma avotiem. Šajā nolūkā dalībvalstīm, iesniedzot savus plānos Komisijai, būtu jāsniedz attiecīgā informācija par esošo vai plānoto Savienības finansējumu. Fonda finansiālajam atbalstam būtu jāpapildina atbalsts, kas tiek sniegts saskaņā ar citām Savienības programmām un instrumentiem. Pasākumiem un investīcijām, ko finansē saskaņā ar fondu, vajadzētu varēt saņemt finansējums no citām Savienības programmām un instrumentiem ar nosacījumu, ka ar šo atbalstu netiek segtas tās pašas izmaksas.
- (26) Maksājumi būtu jāveic, pamatojoties uz Komisijas lēmumu, ar kuru atļauj izmaksu attiecīgajai dalībvalstij. Tāpēc ir jāpiemēro atkāpe no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046⁴² 116. panta 2. punkta, lai maksājuma termiņu varētu sākt skaitīt no dienas, kad Komisija informējusi attiecīgo dalībvalsti par šo lēmumu, un nevis no dienas, kurā saņemts maksājuma pieprasījums.
- (27) Lai nodrošinātu pārredzamus uzraudzības un izvērtēšanas noteikumus, pilnvaras pieņemt tiesību aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu būtu jādeleģē Komisijai attiecībā uz kopēju rādītāju noteikšanu ziņošanai par progresu un plānu īstenošanas uzraudzības un izvērtēšanas nolūkos. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (28) Fonda īstenošana būtu jāveic saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principu, tostarp nodrošinot krāpšanas, krāpšanas nodokļu jomā, izvairīšanās no nodokļu maksāšanas, korupcijas un interešu konfliktu iedarbīgu novēršanu un saukšanu pie atbildības saistībā ar šiem nodarījumiem.
- (29) Pareizas finanšu pārvaldības nolūkā, ievērojot fonda uz sniegumu balstīto raksturu, būtu jāparedz īpaši noteikumi par budžeta saistībām, līdzekļu maksājumiem, apturēšanu un atgūšanu, kā arī par nolīgumu izbeigšanu, kuri ir saistīti ar finansiālu atbalstu. Dalībvalstīm būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, lai nodrošinātu, ka līdzekļu

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

izmantošana saistībā fonda atbalstītajiem pasākumiem atbilst piemērojamajiem Savienības un valstu tiesību aktiem. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka šādu atbalstu attiecīgā gadījumā piešķir saskaņā ar ES noteikumiem par valsts atbalstu. Jo īpaši tām būtu jānodrošina, ka tiek novērsti, atklāti un koriģēti krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījumi un ka tiek novērsta divkārtēja finansēšana no fonda un citām Savienības programmām. Ja attiecīgā dalībvalsts nav apmierinoši īstenojusi plānu vai bijuši nopietni pārkāpumi — krāpšana, korupcija un interešu konflikti — saistībā ar fonda atbalstītajiem pasākumiem, vai arī būtiski pārkāptas nolīgumos par finansiālo atbalstu noteiktās saistības, vajadzētu būt iespējai apturēt un izbeigt nolīgumus, kas saistīti ar finansiālu atbalstu, kā arī samazināt un atgūt finanšu piešķirumu. Būtu jāievieš atbilstošas pretrunu procedūras, lai nodrošinātu, ka Komisijas lēmumā par izmaksāto summu apturēšanu un atgūšanu, kā arī nolīgumu izbeigšanu, kuri ir saistīti ar finansiālu atbalstu, tiek ņemtas vērā dalībvalstu tiesības iesniegt apsvērumus.

- (30) Komisijai būtu jānodrošina Eiropas Savienības finanšu interešu efektīva aizsardzība. Lai gan primāri par fonda īstenošanu saskaņā ar attiecīgajiem Savienības un tiesību aktiem atbildīga ir pati dalībvalsts, Komisijai minētajā sakarā vajadzētu būt iespējai saņemt pietiekamu pārlicību no dalībvalstīm. Tādēļ, īstenojot fondu, dalībvalstīm būtu jānodrošina lietderīga un efektīva iekšējās kontroles sistēma un jāatgūst neatbilstīgi izmaksātās vai nepareizi izlietotās summas. Minētajā sakarā dalībvalstīm būtu jāvar paļauties uz savām parastajām valsts budžeta pārvaldības sistēmām. Dalībvalstīm būtu elektroniskā sistēmā jāvēc, jāreģistrē un jāuzglabā standartizētas tādu datu un informācijas kategorijas, kas ļauj novērst, atklāt un koriģēt nopietnus pārkāpumus — krāpšanu, korupciju un interešu konfliktus — saistībā ar fonda atbalstītajiem pasākumiem. Komisijai būtu jādara pieejama informācijas un uzraudzības sistēma, tostarp vienots datizāces un riska novērtēšanas rīks, lai novērtētu un analizētu šos datus un informāciju, nolūkā noteikt tā lietošanu dalībvalstīm kā obligātu.
- (31) Komisijai, Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF), Revīzijas palātai un attiecīgā gadījumā Eiropas Prokuratūrai (EPPO) būtu jāspēj izmantot šo informācijas un uzraudzības sistēmu savas kompetences un tiesību ietvaros.
- (32) Dalībvalstīm un Komisijai būtu jāatļauj apstrādāt persondatus tikai tad, kad tas nepieciešams, lai nodrošinātu budžeta izpildi, revīziju un kontroli, informācijas sniegšanu, saziņu un publicitāti, kas attiecas uz līdzekļu izlietojumu saistībā ar pasākumiem, kuri īstenojami ar fonda atbalstu. Persondati būtu jāapstrādā saskaņā ar Eiropas Parlamenta vai Padomes Regulu (ES) 2016/679⁴³ vai Eiropas Parlamenta vai Padomes Regulu (ES) 2018/1725⁴⁴ atkarībā no tā, kurš tiesību akts piemērojams.
- (33) Saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2018/1046, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013⁴⁵ un Padomes regulām (EK, Euratom)

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

Nr. 2988/95⁴⁶, (Euratom, EK) Nr. 2185/96⁴⁷ un (ES) 2017/1939⁴⁸ Savienības finanšu intereses ir jāaizsargā ar samērīgiem pasākumiem, tostarp pasākumiem, kas saistīti ar krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un korekciju, un attiecīgā gadījumā — administratīvo sodu piemērošanu. Jo īpaši saskaņā ar Regulu (Euratom, EK) Nr. 2185/96 un Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 *OLAF* ir pilnvaras veikt administratīvo izmeklēšanu, tostarp pārbaudes un apskates uz vietas, lai noteiktu potenciālus krāpšanas, korupcijas vai interešu konfliktu gadījumus vai jebkādu citu nelikumīgu darbību, kas ietekmē Savienības finanšu intereses. *EPPO* saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 ir pilnvarota izmeklēt un uzsākt kriminālvajāšanu saistībā ar krāpšanu, korupciju, interešu konfliktiem un citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371⁴⁹. Saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2018/1046 ikvienai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, ir pienākums pilnībā sadarboties Savienības finanšu interešu aizsardzības nolūkos, piešķirt nepieciešamās tiesības un piekļuvi Komisijai, *OLAF*, Revīzijas palātai un *EPPO* attiecībā uz tām dalībvalstīm, kuras īsteno ciešāku sadarbību atbilstoši Regulai (ES) 2017/1939, un nodrošināt, lai visas trešās personas, kuras iesaistītas Savienības līdzekļu īstenošanā, piešķirtu līdzvērtīgas tiesības.

- (34) Uz šo regulu attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemtie horizontālie finanšu noteikumi atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 322. pantam. Šie noteikumi ir paredzēti Regulā (ES, Euratom) 2018/1046 un jo īpaši paredz procedūru budžeta noteikšanai un īstenošanai dotāciju, iepirkuma, godalgu un netiešās pārvaldības veidā un paredz finanšu dalībnieku atbildības pārbaudes. Noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 322. pantu, ietver arī vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai,

⁴⁶ Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienų finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.).

⁴⁷ Padomes Regula (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienų finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.).

⁴⁸ Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

I NODAĻA
VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets, darbības joma un mērķi

Ar šo izveido Sociālo klimata fondu (“fonds”).

Ar to sniedz atbalstu dalībvalstīm, lai finansētu sociālajos klimata plānos (“plāni”) iekļautos pasākumus un investīcijas.

Ar fondu atbalstītie pasākumi un investīcijas dod labumu mājstāpniecībām, mikrouzņēmumiem un transporta lietotājiem, kuri ir mazaizsargāti un kurus īpaši skar ēku un autotransporta nozarēs radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas iekļaušana Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā, jo īpaši mājstāpniecībām, kuras skar enerģētiskā nabadzība, un iedzīvotājiem bez sabiedriskā transporta alternatīvas privāto automobiļu vietā (attālos apvidos un lauku apvidos).

Fonda vispārīgais mērķis ir veicināt pāreju uz klimatneitralitāti, mazinot sociālo ietekmi, ko rada ēku un autotransporta nozarēs radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas iekļaušana Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā. Fonda konkrētais mērķis ir atbalstīt mazaizsargātas mājstāpniecības, mazaizsargātus mikrouzņēmumus un mazaizsargātus transporta lietotājus, sniedzot pagaidu tiešu ienākumu atbalstu un īstenojot pasākumus un investīcijas, ar kuriem plānots palielināt ēku energoefektivitāti, ēku siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizāciju, arī integrējot atjaunīgo enerģiju, un paplašināt bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta pieejamību.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “ēku renovācija” ir jebkāda veida ar enerģiju saistīta ēku renovācija, tai skaitā ēkas norobežojošās konstrukcijas — sienu, jumta, grīdas — izolēšana, logu nomainīšana, sildierīču, dzesēšanas ierīču un ēdiena gatavošanas ierīču nomainīšana, un atjaunīgās enerģijas ražošana uz vietas objektā;
- (2) “enerģētiskā nabadzība” ir enerģētiskā nabadzība, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) [gggg/nnn]⁵⁰ 2. panta [49.] punktā;
- (3) “plāna aplēstās kopējās izmaksas” ir iesniegtajā plānā iekļauto pasākumu un investīciju aplēstās kopējās izmaksas;
- (4) “finanšu piešķirums” ir neatmaksājams finansiāls atbalsts, kas saskaņā ar fondu ir pieejams piešķiršanai vai kas ir ticis piešķirts dalībvalstij;

⁵⁰

[Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) [gggg/nnn] (OV C [..], [..], [..]. lpp.).] [Priekšlikums par Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti pārstrādāšanu]

- (5) “mājsaimniecība” ir privāta mājsaimniecība, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/1700⁵¹ 2. panta 15. punktā;
- (6) “atskaites punkts” ir kvalitatīvs rādītājs, ko izmanto, lai novērtētu progresu virzībā uz pasākuma vai investīcijas mērķa sasniegšanu;
- (7) “mērķrādītājs” ir kvantitatīvs rādītājs, ko izmanto, lai novērtētu progresu virzībā uz pasākuma vai investīcijas mērķa sasniegšanu;
- (8) “no atjaunojamajiem energoresursiem iegūta enerģija” ir enerģija no atjaunojamiem nefosilajiem energoresursiem, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001⁵² 2. panta otrās daļas 1. punktā;
- (9) “mikrouzņēmums” ir uzņēmums, kurā ir nodarbināti mazāk nekā 10 darbinieki un kura gada apgrozījums vai gada balance nepārsniedz 2 miljonus EUR, kas aprēķināts saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) Nr. 651/2014⁵³ I pielikuma 3.–6. pantu;
- (10) “transporta lietotāji” ir mājsaimniecības vai mikrouzņēmumi, kas izmanto dažādus transporta veidus un mobilitātes risinājumus;
- (11) “mazaizsargātas mājsaimniecības” ir mājsaimniecības, kuras skar enerģētiskā nabadzība, vai mājsaimniecības, tostarp mājsaimniecības ar zemiem līdz vidējiem ienākumiem, kuras būtiski skar ēku nozares iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā radītā ietekme uz cenām un kurām trūkst līdzekļu to ēku renovēšanai, kurās tās atrodas;
- (12) “mazaizsargāti mikrouzņēmumi” ir mikrouzņēmumi, kurus būtiski skar ēku nozares iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā radītā ietekme uz cenām un kuriem trūkst līdzekļu to ēku renovēšanai, kurās tie atrodas;
- (13) “mazaizsargāti transporta lietotāji” ir transporta lietotāji, tostarp no mājsaimniecībām ar zemiem līdz vidējiem ienākumiem, kurus būtiski skar autotransporta nozares iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā radītā ietekme uz cenām un kuriem trūkst līdzekļu, lai iegādātos bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļus vai pārietu uz alternatīviem, ilgtspējīgiem transporta veidiem, tostarp sabiedrisko transportu, jo īpaši lauku apvidos un attālos apvidos.

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1700 (2019. gada 10. oktobris), ar ko izveido vienotu ietvaru Eiropas statistikai par personām un mājsaimniecībām, kuras pamatā ir no izlasēm savākti dati individuālā līmenī, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 808/2004, (EK) Nr. 452/2008 un (EK) Nr. 1338/2008 un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1177/2003 un Padomes Regulu (EK) Nr. 577/980 (OV L 261I, 14.10.2019., 1. lpp.).

⁵² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

⁵³ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.).

II NODAĻA SOCIĀLIE KLIMATA PLĀNI

3. pants

Sociālie klimata plāni

1. Katra dalībvalsts iesniedz Komisijai sociālo klimata plānu ("plāns") kopā ar atjauninātu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu, kas minēts Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktā, saskaņā ar minētajā pantā noteikto procedūru un grafiku. Plāns ietver pasākumu un investīciju saskaņotu kopumu, ar ko mazina oglekļa cenu noteikšanas ietekmi uz mazaizsargātām mājāsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem, lai nodrošinātu cenas ziņā pieejamus siltumapgādes, aukstumapgādes un mobilitātes risinājumus, vienlaikus papildinot un paātrinot nepieciešamos pasākumus, lai sasniegtu Savienības klimata mērķrādītājus.
2. Plānā var iekļaut valsts pasākumus, ar kuriem sniedz pagaidu tiešu ienākumu atbalstu mazaizsargātām mājāsaimniecībām un mājāsaimniecībām, kuras ir mazaizsargāti transporta lietotāji, lai samazinātu ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā radīto ietekmi, kas izriet no fosilo kurināmo un fosilo degvielu cenu pieauguma.
3. Plānā iekļauj valsts projektus, ar kuriem:
 - (a) finansē pasākumus un investīcijas ēku energoefektivitātes palielināšanai, energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanai, ēku renovācijas veikšanai un ēku siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācijai, ietverot enerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem integrāciju;
 - (b) finansē pasākumus un investīcijas bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta ieviešanas apjoma palielināšanai.

4. pants

Sociālo klimata plānu saturs

1. Sociālajos klimata plānos it īpaši izklāstīti šādi elementi:
 - (a) konkrēti pasākumi un investīcijas saskaņā ar 3. pantu, lai samazinātu šā punkta c) apakšpunktā minēto ietekmi, kopā ar skaidrojumu par to, kā tie faktiski veicinās 1. pantā noteikto mērķu sasniegšanu dalībvalsts attiecīgās rīcībpolitikas vispārējā satvarā;
 - (b) konkrēti papildpasākumi, kas nepieciešami, lai īstenotu plānā paredzētos pasākumus un investīcijas un samazinātu c) apakšpunktā minēto ietekmi, kā arī informācija par pasākumu un investīciju esošu vai plānotu finansēšanu, izmantojot citus Savienības, starptautiskus, publiskus vai privātus avotus;
 - (c) prognoze par šā palielinājuma potenciālo ietekmi uz mājāsaimniecībām un it sevišķi uz enerģētiskās nabadzības izplatību, uz mikrouzņēmumiem un uz transporta lietotājiem, kurā jo īpaši ir aprēķinātas un noteiktas mazaizsargātās mājāsaimniecības, mazaizsargātie mikrouzņēmumi un mazaizsargātie transporta lietotāji; šī ietekme ir jāanalizē pietiekamā reģionālā sadalījuma līmenī, ņemot

vērā tādus aspektus kā piekļuve sabiedriskajam transportam un pamatpakalpojumiem un nosakot visvairāk skartās teritorijas, jo īpaši attālus apvidus un lauku apvidus;

- (d) ja plānā ir paredzēti pasākumi, kas minēti 3. panta 2. punktā, tajā jāapraksta kritēriji atbilstīgo galasaņēmēju noteikšanai, jānorāda attiecīgo pasākumu paredzētais īstenošanas termiņš un to pamatojums, balstoties uz kvantitatīvu prognozi un kvalitatīvu skaidrojumu par to, kā ar plāna pasākumiem paredzēts samazināt enerģētisko un transporta nabadzību un mājāsaimniecību, mikrouzņēmumu un transporta lietotāju neaizsargātību saistībā ar autotransporta degvielas un kurināmā cenu pieaugumu;
 - (e) paredzētie atskaites punkti, mērķrādītāji un indikatīvs to pasākumu un investīciju īstenošanas grafiks, kas jāpabeidz līdz 2032. gada 31. jūlijam;
 - (f) plāna aplēstās kopējās izmaksas, kam pievienots atbilstošs izmaksu pamatojums un skaidrojumi par to, kā tās atbilst izmaksu efektivitātes principam un ir samērīgas ar plāna paredzēto ietekmi;
 - (g) paredzētais valsts ieguldījums aplēstajās kopējās izmaksās, aprēķināts saskaņā ar 14. pantu;
 - (h) skaidrojums par to, kā ar plānu tiks nodrošināts, ka plānā iekļautās investīcijas vai pasākumi nenodara būtisku kaitējumu vides mērķiem Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē; Komisija sniegs dalībvalstīm tehniskus norādījumus, kas būs vērsti uz fonda piemērošanas jomu; par 3. panta 2. punktā minētajiem pasākumiem skaidrojums nav nepieciešams;
 - (i) attiecīgās dalībvalsts īstenotā kārtība plāna iedarbīgai uzraudzībai un īstenošanai, jo īpaši attiecībā uz ierosinātajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, tostarp pasākumu un investīciju īstenošanas rādītājiem, kuri attiecīgā gadījumā ir tie rādītāji, kas pieejami Eiropas Savienības Statistikas birojam un Eiropas Enerģētiskās nabadzības observatorijai, kā noteikts Komisijas Ieteikumā 2020/1563⁵⁴ par enerģētisko nabadzību;
 - (j) saistībā ar plāna sagatavošanu un attiecīgā gadījumā — īstenošanu: kopsavilkums par apspriešanās procesu, kas veikts saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 10. pantu un valsts tiesisko regulējumu, ar vietējām un reģionālajām iestādēm, sociālajiem partneriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jauniešu organizācijām un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, un kopsavilkums par to, kā ieinteresēto personu sniegtās atsauksmes ir atspoguļotas plānā;
 - (k) skaidrojums par dalībvalsts sistēmu, ar kuru paredzēts novērst, atklāt un koriģēt korupcijas, krāpšanas un interešu konfliktu gadījumus, izmantojot fonda nodrošinātos līdzekļus, un par kārtību, kādā novērš divkārtēju finansēšanu no fonda un citām Savienības programmām.
2. Plāni ir saskanīgi ar informāciju, kas sniegta, un saistībām, ko dalībvalstis uzņēmušās Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā un attiecībā uz Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), kas izveidots ar Regulu (ES) 2021/1057, to kohēzijas politikas darbības

⁵⁴

OV L 357, 27.10.2020., 35. lpp.

programmām saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1058⁵⁵, to atvēršanas un noturības plāniem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241⁵⁶, to ilgtermiņa renovācijas stratēģijām attiecībā uz ēkām saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES un to atjauninātajiem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999. Plāni papildina taisnīgas pārkārtošanās plānus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1056⁵⁷.

3. Sagatavojot plānus, dalībvalstis var lūgt Komisijai organizēt labās prakses apmaiņu. Dalībvalsts var arī lūgt tehnisko atbalstu saskaņā ar *ELENA* instrumentu, kas izveidots ar Komisijas un Eiropas Investīciju bankas 2009. gadā noslēgto nolīgumu, vai saskaņā ar tehniskā atbalsta instrumentu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/240⁵⁸.

III NODAĻA

FONDA ATBALSTS SOCIĀLAJĒM KLIMATA PLĀNIEM

5. pants

Fondu reglamentējošie principi un attiecināmība

1. Ar fondu sniedz finansiālu atbalstu dalībvalstīm, lai finansētu to plānos izklāstītos pasākumus un investīcijas.
2. Atbalsta izmaksas priekšnoteikums ir plānā aprakstīto pasākumu un investīciju atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde. Šie atskaites punkti un mērķrādītāji ir saderīgi ar Savienības klimata mērķrādītājiem un jo īpaši attiecas uz šādiem aspektiem:
 - (a) energoefektivitāti;
 - (b) ēku renovāciju;
 - (c) bezemisiju un mazemisiju mobilitāti un transportu;
 - (d) siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem;
 - (e) mazaizsargātu mājāsaimniecību, jo īpaši mājāsaimniecību, kuras skar enerģētiskā nabadzība, mazaizsargātu mikrouzņēmumu un mazaizsargātu transporta lietotāju skaita samazināšanos, cita starpā lauku apvidos un attālos apvidos.
3. Ar fondu atbalsta tikai tādus pasākumus un investīcijas, kas atbilst principam “nenodari būtisku kaitējumu” Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē.

⁵⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

⁵⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

⁵⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1. lpp.).

6. pants

Pasākumi un investīcijas, kas iekļaujami sociālo klimata plānu aplēstajās kopējās izmaksās

1. Dalībvalstis var iekļaut izmaksas par pasākumiem, ar kuriem sniedz pagaidu tiešu ienākumu atbalstu mazaizsargātām mājstaiņniecībām un mājstaiņniecībām, kuras ir mazaizsargāti transporta lietotāji, lai mazinātu autotransporta degvielas un kurināmā cenu pieauguma radīto ietekmi. Šādu atbalstu laika gaitā samazina un attiecina tikai uz ēku un autotransporta nozarēs veiktas emisijas kvotu tirdzniecības tiešu ietekmi. Tiesības uz šāda tieša ienākumu atbalsta saņemšanu beidzas 4. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktajos termiņos.
2. Dalībvalstis plānu aplēstajās kopējās izmaksās var iekļaut tālāk aprakstītos pasākumus un investīcijas, ja vien tie galvenokārt dod labumu mazaizsargātām mājstaiņniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem vai mazaizsargātiem transporta lietotājiem un ar tiem plānots:
 - (a) atbalstīt ēku renovāciju, jo īpaši atbalsta saņēmējiem, kas dzīvo ēkās ar vissliktāko energoefektivitāti, tostarp finansiāla atbalsta vai nodokļu stimulu veidā, piemēram, paredzot iespēju atskaitīt renovācijas izmaksas no nomas maksas neatkarīgi no attiecīgo ēku īpašumtiesībām;
 - (b) veicināt ēku siltumapgādes un aukstumapgādes un ēdiena gatavošanas iekārtu dekarbonizāciju (tostarp to elektrifikāciju) un no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas integrāciju, kas veicina energotaupību;
 - (c) atbalstīt publiskās un privātās struktūras izstrādāt un sniegt cenas ziņā pieejamus ar energoefektivitāti saistītu renovācijas risinājumus un atbilstošus finansēšanas instrumentus, kas ir saskanīgi ar fonda sociālajiem mērķiem;
 - (d) nodrošināt piekļuvi bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļiem un velosipēdiem, tostarp sniedzot finansiālu atbalstu vai nodokļu stimulus to iegādei, kā arī atbilstošai publiskai un privātai infrastruktūrai, tai skaitā uzlādes un uzpildes vajadzībām; saistībā ar atbalstu mazemisiju transportlīdzekļiem jānodrošina atbalsta pakāpeniskas samazināšanas grafiks;
 - (e) piešķirt bezmaksas piekļuvi sabiedriskajam transportam vai pielāgotus tarifus piekļuvei sabiedriskajam transportam, kā arī veicināt ilgtspējīgu mobilitāti pēc pieprasījuma un koplietojamus mobilitātes pakalpojumus;
 - (f) atbalstīt publiskās un privātās struktūras attīstīt un sniegt cenas ziņā pieejamus bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta pakalpojumus un saistošu, aktīvu mobilitātes risinājumu pārņemšanu lauku, salu, kalnu, attālos un mazāk pieejamos reģionos vai mazāk attīstītos reģionos vai teritorijās, tostarp mazāk attīstītās piepilsētu teritorijās.

7. pants

No sociālo klimata plānu aplēstajām kopējām izmaksām izslēdzamās pozīcijas

1. Ar fondu neatbalsta un plānu aplēstajās kopējās izmaksās neiekļauj pasākumus tieša ienākumu atbalsta veidā saskaņā ar šīs regulas 3. panta 2. punktu mājstaiņniecībām, kas jau gūst labumu:

- (a) no valsts intervences saistībā ar to degvielu cenu līmeni, uz kurām attiecas Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļa;
 - (b) no valsts intervences saistībā ar gāzes piegādes cenas noteikšanu saskaņā ar Direktīvas 2009/73/EK 3. panta 3. punktu.
2. Ja attiecīgā dalībvalsts savā plānā pierāda, ka 1. punktā minētā valsts intervence pilnībā nekompensē cenu palielinājumu, ko rada ēku un autotransporta nozaru iekļaušana Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā, tiešu ienākumu atbalstu var iekļaut aplēstajās kopējās izmaksās pilnībā nekompensētā cenu palielinājuma robežās.

8. pants

Radītā labuma pārvešana uz mājsaimniecībām, mikrouzņēmumiem un transporta lietotājiem

Dalībvalstis aplēstajās kopējās izmaksās var iekļaut finansiālo atbalstu, kas tiek sniegts citām publiskām vai privātām struktūrām, kuras nav mazaizsargātas mājsaimniecības, mazaizsargāti mikrouzņēmumi un mazaizsargāti transporta lietotāji, ja šīs struktūras veic pasākumus un investīcijas, kas galu galā dos labumu mazaizsargātām mājsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem.

Dalībvalstis nodrošina nepieciešamos ar likumu un līgumu noteiktus drošības pasākumus, lai garantētu, ka viss labums tiek pārvests uz mājsaimniecībām, mikrouzņēmumiem un transporta lietotājiem.

9. pants

Budžets

1. Fonda īstenošanas budžets laikposmam no 2025. līdz 2027. gadam ir 23 700 000 000 EUR pašreizējās cenās.
2. Fonda īstenošanas budžets laikposmam no 2028. līdz 2032. gadam ir 48 500 000 000 EUR pašreizējās cenās, un tas ir atkarīgs no līdzekļu pieejamības saskaņā ar attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas gada maksimālo apjomu, kas norādīts LESD 312. pantā.
3. Šā panta 1. un 2. punktā minētās summas var aptvert arī izdevumus, kas saistīti ar sagatavošanas, uzraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas darbībām, kuras nepieciešamas fonda pārvaldībai un tā mērķu sasniegšanai, jo īpaši pētījumiem, ekspertu sanāksmēm, apspriešanām ar ieinteresētajām personām, informācijas un komunikācijas pasākumiem, tostarp iekļaujošiem sabiedriskiem pasākumiem, un Savienības politisko prioritāšu korporatīvajai komunikācijai, ciktāl tās ir saistītas ar šīs regulas mērķiem, izdevumus, kas saistīti ar IT tīkliem, jo īpaši saistībā ar informācijas apstrādi un apmaiņu un korporatīvās informācijas tehnoloģiju rīkiem, kā arī jebkādos citus tehniskā un administratīvā atbalsta izdevumus, kas radušies Komisijai fonda pārvaldībā. Ar izdevumiem var segt arī citu atbalsta pasākumu izmaksas, piemēram, par projektu kvalitātes kontroli un uzraudzību uz vietas, un izmaksas par līdzbiedru konsultēšanu un ekspertu darbu atbalstāmo darbību novērtēšanai un īstenošanai.

10. pants

Dalītās pārvaldības programmu resursi un resursu izlietojums

1. Saskaņā ar dalīto pārvaldību dalībvalstīm iedalītos resursus pēc valstu pieprasījuma var pieskaitīt fondam saskaņā ar nosacījumiem, kuri izklāstīti Regulas (ES) 2021/1060 attiecīgajos noteikumos. Komisija īsteno minētos resursus tieši saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 62. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu. Resursus izmanto vienīgi attiecīgās dalībvalsts vajadzībām.
2. Dalībvalstis attiecīgā gadījumā var uzticēt ar Regulu (ES) 2021/1057 izveidotā Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Regulā (ES) 2021/1058 noteikto kohēzijas politikas darbības programmu vadošajām iestādēm īstenot pasākumus un investīcijas, par kuriem saņem šī fonda atbalstu, ņemot vērā minēto Savienības fondu sinerģiju un saskaņā ar fonda mērķiem. Dalībvalstis savos plānos norāda nodomu uzticēt šos pienākumus minētajām iestādēm.
3. Dalībvalstis savos plānos kā daļu no aplēstajām kopējām izmaksām var iekļaut maksājumus par papildu tehnisko atbalstu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/240 7. pantu un naudas iemaksu dalībvalsts nodalījumā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/523 attiecīgajiem noteikumiem. Šīs izmaksas nepārsniedz 4 % no plāna kopējā finanšu piešķiruma, un attiecīgie plānā noteiktie pasākumi atbilst šai regulai.

11. pants

Īstenošana

Fondu īsteno Komisija tiešas pārvaldības veidā saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem, kuri pieņemti atbilstīgi LESD 322. pantam, jo īpaši saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2018/1046 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2020/2092⁵⁹.

12. pants

Papildināmība un papildu finansējums

1. Fonda atbalsts ir papildinošs atbalstam, ko sniedz saskaņā ar citiem Savienības fondiem, programmām un instrumentiem. Attiecībā uz pasākumiem un investīcijām, ko atbalsta ar fondu, var saņemt atbalstu no citiem Savienības fondiem, programmām un instrumentiem, ja ar šādu atbalstu nesedz vienas un tās pašas izmaksas.
2. Fonda atbalsts ir papildinošs un neaizstāj valsts budžeta regulāros izdevumus.

13. pants

Maksimālais finanšu piešķirums

⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/2092 (2020. gada 16. decembris) par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai (OV L 433I, 22.12.2020., 1. lpp.).

1. Maksimālo finanšu piešķirumu aprēķina katrai dalībvalsti atsevišķi saskaņā ar I un II pielikuma nosacījumiem.
2. Katra dalībvalsts var iesniegt pieprasījumu, kura summa nepārsniedz tai noteikto maksimālo finanšu piešķirumu plāna īstenošanai.

14. pants

Valsts ieguldījums aplēstajās kopējās izmaksās

1. Dalībvalstis līdzfinansē vismaz 50 % no sava plāna aplēstajām kopējām izmaksām.
2. Dalībvalstis saistībā ar valsts ieguldījumu savu plānu aplēstajās kopējās izmaksās cita starpā izmanto ieņēmumus no savu kvotu tirdzniecības izsolēs saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļas noteikumiem.

15. pants

Komisijas novērtējums

1. Komisija novērtē plānu un attiecīgā gadījumā jebkādos šā plāna grozījumus, ko iesniegusi dalībvalsts saskaņā ar 17. pantu, lai nodrošinātu atbilstību šīs regulas noteikumiem. Veicot šo novērtējumu, Komisija cieši sadarbojas ar attiecīgo dalībvalsti. Komisija var izteikt apsvērumus vai prasīt papildu informāciju. Attiecīgā dalībvalsts sniedz pieprasīto papildu informāciju un vajadzības gadījumā var pārskatīt plānu, arī pēc plāna iesniegšanas. Attiecīgā dalībvalsts un Komisija var vienoties vajadzības gadījumā pagarināt novērtējuma sagatavošanas termiņu par saprātīgu laikposmu.
2. Komisija novērtē plānu nozīmi, lietderību, efektivitāti un saskaņotību, kā aprakstīts turpmāk.
 - (a) Lai novērtētu nozīmi, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:
 - i) to, vai plāns ir reakcija uz sociālo ietekmi vai problēmām, kas, nosakot emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu ēku un autotransporta nozarēs, kura paredzēta saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu, rodas mazaizsargātām mājsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem attiecīgajā dalībvalstī, jo īpaši mājsaimniecībām, kuras skar enerģētiskā nabadzība, pienācīgi ņemot vērā problēmas, kuras Komisija noteikusi novērtējumos par attiecīgās dalībvalsts atjaunināto integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu un par tās progresu saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 9. panta 3. punktu un 13. un 29. pantu, kā arī Komisijas ieteikumos dalībvalstīm, kuri sagatavoti saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 34. pantu, ņemot vērā ilgtermiņa mērķi Savienībā līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. To darot, ņem vērā attiecīgās dalībvalsts konkrētās problēmas un finanšu piešķirumu;
 - ii) to, vai ar plānu paredzēts nodrošināt, ka plānā iekļautie pasākumi vai investīcijas nenodara būtisku kaitējumu vides mērķiem Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē;
 - iii) to, vai plāns ietver pasākumus un investīcijas, kas veicina zaļo pārkārtošanos, tostarp, lai risinātu šā procesa radītās problēmas un jo īpaši

lai sasniegtu Savienības 2030. gada mērķus klimata un enerģētikas jomā un mobilitātes stratēģijas 2030. gada atskaides punktus.

- (b) Lai novērtētu lietderību, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:
- i) to, vai ir paredzams, ka plānam būs ilgstoša ietekme uz problēmām, ko risina ar šo plānu, un jo sevišķi uz mazaizsargātām mājāsaimniecībām, mazaizsargātiem mikrouzņēmumiem un mazaizsargātiem transporta lietotājiem attiecīgajā dalībvalstī, jo īpaši mājāsaimniecībām, kuras skar enerģētiskā nabadzība;
 - ii) to, vai ar attiecīgās dalībvalsts ierosinātajiem pasākumiem ir paredzēts nodrošināt plāna iedarbīgu uzraudzību un īstenošanu, tai skaitā norādīts paredzētais grafiks, atskaides punkti un mērķrādītāji, kā arī ar tiem saistītie rādītāji;
 - iii) to, vai attiecīgās dalībvalsts ierosinātie pasākumi un investīcijas atbilst prasībām, kas noteiktas Direktīvā [gggg/nnn] [Priekšlikums par Direktīvas 2012/27/ES pārstrādāšanu], Direktīvā (ES) 2018/2001, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/94/ES⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/1161 un Direktīvā 2010/31/ES;
- (c) Lai novērtētu efektivitāti, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:
- i) to, vai dalībvalsts sniegtais pamatojums plāna aplēsto kopējo izmaksu summai ir pamatots, ticams, atbilst izmaksu efektivitātes principam un ir samērīgs ar paredzēto ietekmi uz vidi un sabiedrību valstī;
 - ii) to, vai paredzams, ka ar attiecīgās dalībvalsts ierosinātajiem pasākumiem tiks novērsti, atklāti un koriģēti korupcijas, krāpšanas un interešu konfliktu gadījumi, izmantojot fonda līdzekļus, tostarp pasākumiem, kuru mērķis ir novērst divkārtēju finansēšanu no fonda un citām Savienības programmām;
 - iii) to, vai dalībvalsts ierosinātie atskaides punkti un mērķrādītāji ir efektīvi, ņemot vērā fonda darbības jomu, mērķus un atbalstāmās darbības.
- (d) Lai novērtētu saskaņotību, Komisija ņem vērā to, vai plānā ietvertie pasākumi un investīcijas ir saskaņotas darbības.

16. pants

Komisijas lēmums

1. Pamatojoties uz 15. pantā aprakstīto novērtējumu, Komisija sešu mēnešu laikā kopš datuma, kad minētais plāns iesniegts saskaņā ar šīs regulas 3. panta 1. punktu, ar īstenošanas aktu lemj par dalībvalsts plānu.

Ja Komisijas novērtējums ir pozitīvs, lēmumā nosaka:

- (a) dalībvalsts īstenojamās pasākumus un investīcijas, plāna aplēstās kopējās izmaksas un atskaides punktus un mērķrādītājus;

⁶⁰

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/94/ES (2014. gada 22. oktobris) par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu (OV L 307, 28.10.2014., 1. lpp.).

- (b) Savienības finanšu piešķirumu, kas piešķirts saskaņā ar šīs regulas 13. pantu un izmaksājams periodiski, kad dalībvalsts ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kuri noteikti saistībā ar plāna īstenošanu, kas laikposmā no 2028. līdz 2032. gadam būs atkarīgs no to summu pieejamības, kuras minētas šīs regulas 9. panta 2. punktā saskaņā ar attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas gada maksimālo apjomu, kas norādīts LESD 312. pantā;
 - (c) valsts ieguldījumu;
 - (d) uzraudzības un īstenošanas kārtību un grafiku, tostarp attiecīgā gadījumā pasākumus, kas nepieciešami šīs regulas 20. panta noteikumu ievērošanai;
 - (e) attiecīgos rādītājus saistībā ar paredzēto atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi;
 - (f) kārtību, kādā jāsniedz Komisijai pilnīga piekļuve attiecīgajiem pamatojošajiem datiem.
2. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto finanšu piešķirumu nosaka, pamatojoties uz attiecīgās dalībvalsts ierosinātā plāna aplēstajām kopējām izmaksām, kuras novērtētas, ņemot vērā 15. panta 2. punktā izklāstītos kritērijus.
- Finanšu piešķiruma summu nosaka šādi:
- (a) ja plāns apmierinoši atbilst 15. panta 2. punktā izklāstītajiem kritērijiem un pasākumu kopuma aplēsto kopējo izmaksu summa, no kuras atskaitīts valsts ieguldījums, ir vienāda ar vai lielāka par attiecīgajai valstij noteikto maksimālo finanšu piešķirumu, kas norādīts 13. panta 1. punktā, attiecīgajai dalībvalstij iedalītais finanšu piešķirums ir vienāds ar 9. pantā minētā maksimālā finanšu piešķiruma kopsummā;
 - (b) ja plāns apmierinoši atbilst 15. panta 2. punktā izklāstītajiem kritērijiem un pasākumu kopuma aplēsto kopējo izmaksu summa, no kuras atskaitīts valsts ieguldījums, ir mazāka par attiecīgajai valstij noteikto maksimālo finanšu piešķirumu, kas norādīts 13. panta 1. punktā, dalībvalstij iedalītais finanšu piešķirums ir vienāds ar pasākumu kopumam aplēsto kopējo izmaksu summu, no kuras atskaitīts valsts ieguldījums;
 - (c) ja plāns apmierinoši atbilst 15. panta 2. punktā izklāstītajiem kritērijiem, bet novērtējumā tiek konstatētas kontroles sistēmu nepilnības, Komisija var prasīt pirms pirmā maksājuma veikšanas izpildīt papildu atskaites punktus un mērķrādītājus;
 - (d) ja plāns apmierinoši neatbilst 15. panta 2. punktā izklāstītajiem kritērijiem, attiecīgajai dalībvalstij finanšu piešķirumu nepiešķir.
3. Ja Komisija ir sniegusi negatīvu novērtējumu par kādu plānu, 1. punktā minētajā lēmumā norāda attiecīgā negatīvā novērtējuma iemeslus. Attiecīgās dalībvalstis iesniedz plānu atkārtoti pēc tam, kad tās ņēmušas vērā Komisijas novērtējumu.

17. pants

Sociālo klimata plānu grozīšana

1. Ja objektīvu apstākļu dēļ, jo īpaši faktiskās tiešās ietekmes dēļ, ko rada emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ēku un autotransporta nozarēs, kura paredzēta saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu, attiecīgā dalībvalsts nevar pilnībā vai daļēji īstenot sociālo klimata plānu, tostarp izpildīt attiecīgos atskaites punktus vai mērķrādītājus, attiecīgā dalībvalsts var iesniegt Komisijai sava plāna grozījumu, lai tajā iekļautu pienācīgi pamatotas nepieciešamās izmaiņas. Dalībvalstis var pieprasīt tehnisko atbalstu šādu grozījumu sagatavošanai.
2. Komisija izvērtē grozīto plānu saskaņā ar 15. pantu.
3. Ja Komisija grozīto plānu novērtē pozitīvi, tā saskaņā ar 16. panta 1. punktu trīs mēnešu laikā no dienas, kad dalībvalsts oficiāli iesniegusi grozīto plānu, īstenošanas akta veidā pieņem lēmumu, kurā izklāsta tās pozitīvā novērtējuma iemeslus.
4. Ja Komisija grozīto plānu novērtē negatīvi, tā 3. punktā norādītajā laikposmā noraida pieprasījumu, vispirms sniedzot attiecīgajai dalībvalstij iespēju iesniegt tās apsvērumus trīs mēnešu laikā kopš dienas, kad paziņots Komisijas novērtējums.
5. Līdz 2027. gada 15. martam katra attiecīgā dalībvalsts novērtē sava plāna atbilstību, ņemot vērā faktisko tiešo ietekmi, ko rada emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ēku un autotransporta nozarēs, kura paredzēta saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu. Šos novērtējumus dalībvalstis iesniedz Komisijai kā daļu no reizi divos gados iesniedzamā progresa ziņojuma, ko veic saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.

18. pants

Finanšu piešķiruma saistības

1. Pēc tam, kad Komisija ir pieņēmusi 16. pantā minēto lēmumu, tā laikus noslēdz nolīgumu ar attiecīgo dalībvalsti, kas ir atsevišķas juridiskās saistības Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 nozīmē un kas attiecas uz laikposmu no 2025. līdz 2027. gadam. Minēto nolīgumu var noslēgt, ātrākais, vienu gadu pirms tā gada, kad sākas Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļā noteiktās izsoles.
2. Atsevišķas juridiskās saistības, kas attiecas uz laikposmu no 2028. līdz 2032. gadam, noslēdz atkarībā no to summu pieejamības, kuras minētas šīs regulas 9. panta 2. punktā, saskaņā ar attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas gada maksimālo apjomu, kas norādīts LESD 312. pantā.
3. Budžeta saistību pamatā var būt vispārējas saistības, un tās attiecīgā gadījumā var sadalīt ikgadējos maksājumos vairāku gadu periodā.

19. pants

Noteikumi par maksājumiem un finanšu piešķirumu nolīgumu apturēšanu un izbeigšanu

1. Finanšu piešķirumu maksājumus attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar šo pantu veic pēc to attiecīgo plānā paredzēto atskaites punktu un mērķrādītāju izpildīšanas, kuri ir apstiprināti saskaņā ar 16. pantu un kuriem ir pieejams finansējums. Pēc minēto atskaites punktu un mērķrādītāju izpildīšanas attiecīgā dalībvalsts iesniedz Komisijai

pienācīgi pamatotu finanšu piešķiruma maksājuma pieprasījumu. Šādus maksājumu pieprasījumus dalībvalstis iesniedz Komisijai vienu vai divas reizes gadā līdz 31. jūlijam.

2. Komisija laikus un, vēlākais, divu mēnešu laikā kopš pieprasījuma saņemšanas novērtē, vai ir apmierinoši izpildīti attiecīgie atskaides punkti un mērķrādītāji, kas norādīti 16. pantā minētajā Komisijas lēmumā. Atskaides punktu un mērķrādītāju apmierinoša izpilde paredz, ka attiecīgā dalībvalsts nav pārtraukusi pasākumus, kas saistīti ar iepriekš apmierinoši izpildītajiem atskaides punktiem un mērķrādītājiem. Komisijai darbā var palīdzēt eksperti.
3. Ja Komisijas novērtējums ir pozitīvs, tā bez liekas kavēšanās pieņem lēmumu, ar kuru atļauj izmaksāt finanšu piešķirumu saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2018/1046.
4. Ja, veicot 3. punktā minēto novērtējumu, Komisija konstatē, ka 16. pantā minētajā Komisijas lēmumā noteiktie atskaides punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti, visa finanšu piešķiruma vai tā daļas izmaksāšanu aptur. Attiecīgā dalībvalsts viena mēneša laikā kopš Komisijas novērtējuma paziņošanas var iesniegt savus apsvērumus.

Apturēšanu atceļ tikai tad, kad atskaides punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti, kā noteikts 16. pantā minētajā Komisijas lēmumā.
5. Atkāpjoties no Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 116. panta 2. punkta, maksājuma termiņu sāk skaitīt no dienas, kad izziņots lēmums, ar kuru atļauj izmaksu attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar šā panta 3. punktu, vai arī no dienas, kad paziņots par apturēšanas atcelšanu saskaņā ar šā panta 4. punkta otro daļu.
6. Ja sešu mēnešu laikā kopš apturēšanas atskaides punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti, Komisija proporcionāli samazina finanšu piešķiruma summu, vispirms attiecīgajai dalībvalstij dodot iespēju iesniegt savus apsvērumus divu mēnešu periodā kopš tās secinājumu paziņošanas.
7. Ja 12 mēnešu laikā kopš attiecīgo 18. pantā minēto nolīgumu noslēgšanas datuma attiecīgā dalībvalsts nav panākusi reālu progresu saistībā ar jebkuru no attiecīgajiem atskaides punktiem un mērķrādītājiem, Komisija izbeidz attiecīgos 18. pantā minētos nolīgumus un atceļ finanšu piešķiruma summu. Komisija pieņem lēmumu par 18. pantā minēto nolīgumu izbeigšanu, vispirms dodot attiecīgajai dalībvalstij iespēju divu mēnešu laikā kopš tās novērtējuma izziņošanas iesniegt savus apsvērumus par to, ka nav panākts reāls progress.

20. pants

Savienības finanšu interešu aizsardzība

1. Īstenojot fondu, dalībvalstis kā fonda līdzekļu saņēmējas veic atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses un nodrošinātu, ka līdzekļu izlietojums saistībā ar fonda atbalstītajiem pasākumiem un investīcijām atbilst piemērojamajiem Savienības un valstu tiesību aktiem, jo īpaši saistībā ar krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un korekciju. Šajā sakarā dalībvalstis nodrošina lietderīgu un efektīvu iekšējās kontroles sistēmu, kā sīkāk aprakstīts III pielikumā, un atgūst nepareizi izmaksātās vai nepareizi izlietotās summas. Dalībvalstis var izmantot savas parastās valsts budžeta pārvaldības sistēmas.

2. Regulas 18. pantā minētajos nolīgumos paredz saistības dalībvalstīm:
- (a) regulāri pārbaudīt, vai sniegtais finansējums ir pienācīgi izmantots saskaņā ar visiem piemērojamajiem noteikumiem un visi plānā paredzētie pasākumi vai investīcijas ir pareizi īstenoti saskaņā ar visiem piemērojamajiem noteikumiem, jo īpaši saistībā ar krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un korekciju;
 - (b) veikt atbilstīgus pasākumus, lai novērstu, atklātu un koriģētu tādas krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījumus, kā definēts Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 61. pantā, kas skar Savienības finanšu intereses, un veikt tiesiskas darbības, lai atgūtu nepareizi izmaksātus līdzekļus, tostarp attiecībā uz jebkādiem pasākumiem vai investīcijām, kas īstenoti saskaņā ar plānu;
 - (c) maksājuma pieprasījumam pievienot:
 - i) pārvaldības deklarāciju, kurā apliecināts, ka līdzekļi tikuši izmantoti tiem paredzētajos nolūkos, ka kopā ar maksājuma pieprasījumu iesniegtā informācija ir pilnīga, precīza un uzticama un ka ieviestās kontroles sistēmas sniedz nepieciešamās garantijas, ka līdzekļi tikuši pārvaldīti saskaņā ar visiem piemērojamajiem noteikumiem, jo sevišķi noteikumiem par interešu konfliktu, krāpšanas, korupcijas un divkārtējas finansēšanas no fonda un citām Savienības programmām novēršanu atbilstīgi pareizas finanšu pārvaldības principam; un
 - ii) kopsavilkumu par revīzijām, kas veiktas saskaņā ar starptautiski pieņemtiem revīzijas standartiem, norādot arī šo revīziju tvērumu izdevumu summas un aptvertā laika perioda izteiksmē, kā arī noteikto nepilnību analīzi un veikto korektīvo pasākumu aprakstu;
 - (a) revīzijas un kontroles vajadzībām, kā arī lai sniegtu salīdzināmu informāciju par līdzekļu izlietojumu saistībā ar pasākumiem un investīcijām, kuri veikti saskaņā ar plānu, — vākt, reģistrēt un uzglabāt elektroniskā sistēmā un nodrošināt piekļuvi šādām standartizētām datu kategorijām:
 - i) līdzekļu galasaņēmēju nosaukumi, to PVN reģistrācijas numuri vai nodokļu maksātāja identifikācijas numuri un fonda finanšu piešķiruma summa;
 - ii) darbuzņēmēja(-u) un apakšuzņēmēja(-u) un tā/to PVN reģistrācijas numurs(-i) vai nodokļu maksātāja identifikācijas numurs(-i), ja līdzekļu galasaņēmējs ir līgumslēdzēja iestāde saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem par publisko iepirkumu, kā arī līguma(-u) vērtība;
 - iii) līdzekļu galasaņēmēja vai darbuzņēmēja faktiskā(-o) īpašnieka(-u) vārds(-i), uzvārds(-i), dzimšanas datums(-i) un PVN reģistrācijas numurs(-i) vai nodokļu maksātāja identifikācijas numurs(-i), kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/849⁶¹ 3. panta 6. punktā;
 - iv) visu to pasākumu un investīciju saraksts, kas īstenoti ar fonda atbalstu, norādot šo pasākumu un investīciju publiskā finansējuma kopsummu un

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV L 141, 5.6.2015., 73. lpp.).

tā finansējuma summu, kas izmaksāts no citiem no Savienības budžeta finansētiem fondiem;

- (b) skaidri pilnvarot Komisiju, *OLAF*, Revīzijas palātu un, ja piemērojams, *EPPO* īstenot savas tiesības, kā paredzēts Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 129. panta 1. punktā, un noteikt pienākumus visiem to līdzekļu galasaņēmējiem, kas izmaksāti par plānā iekļauto pasākumu un investīciju īstenošanu, vai — jebkādām citām personām vai struktūrām, kas iesaistītas to īstenošanā, — skaidri pilnvarot Komisiju, *OLAF*, Revīzijas palātu un, ja piemērojams, *EPPO* īstenot savas tiesības, kā paredzēts Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 129. panta 1. punktā, un noteikt līdzīgus pienākumus visiem izmaksāto līdzekļu galasaņēmējiem;
 - (c) veikt uzskaiti saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 132. pantu.
3. Šā panta 2. punkta d) apakšpunktā minētos persondatus attiecīgajā laikposmā apstrādā dalībvalstis un Komisija, lai veiktu budžeta izpildes, revīzijas un kontroles, informācijas sniegšanas, saziņas un publicitātes pasākumus attiecībā uz to līdzekļu izlietojumu, kuri saistīti ar 18. pantā minēto nolīgumu īstenošanu. Persondatus apstrādā saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 vai Regulu (ES) 2018/1725 atkarībā no tā, kura no tām ir piemērojama. Budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrā Komisija saskaņā ar LESD 319. pantu saistībā ar fondu sagatavo integrētos finanšu un pārskatatbildības ziņojumus, kas minēti Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 247. pantā un, jo īpaši, atsevišķi gada pārvaldības un snieguma ziņojumā.
4. Komisija dalībvalstīm dara pieejamu integrētu un sadarbībspējīgu informācijas un uzraudzības sistēmu, tostarp vienotu datizrāces un riska novērtēšanas rīku, lai piekļūtu attiecīgajiem datiem un tos analizētu. Dalībvalstis šo rīku izmanto revīzijas un kontroles nolūkos, lai novērstu divkārtēju finansēšanu un lai novērstu, atklātu un koriģētu krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījumus saistībā ar fondu finansētajiem pasākumiem un investīcijām. Komisija, *OLAF*, Revīzijas palāta un, ja piemērojams, *EPPO* var izmantot šo rīku saskaņā ar to kompetenci un tiesībām, kas noteiktas šā panta 2. punkta d) apakšpunktā.
5. Regulas 18. pantā minētajos nolīgumos arī paredz Komisijas tiesības proporcionāli samazināt fonda atbalstu un atgūt jebkādas summas, kas atmaksājamas Savienības budžetā, krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījumos, kuri ietekmē Savienības finanšu intereses un kurus nav novērsusi attiecīgā dalībvalsts, vai arī ja būtiski pārkāpts kāds no pienākumiem, kas izriet no šādiem nolīgumiem.

Lemjot par atgūstamās summas un samazinājuma apmēru, Komisija ievēro proporcionalitātes principu un ņem vērā krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījuma, kas skar Savienības finanšu intereses, vai saistību pārkāpuma nopietnību. Dalībvalstij tiek dota iespēja pirms samazinājuma piemērošanas sniegt savus apsvērumus.

IV NODAĻA

PAPILDINĀMĪBA, UZRAUDZĪBA UN IZVĒRTĒŠANA

21. pants

Koordinācija un papildināmība

Komisija un attiecīgās dalībvalstis samērīgi tām noteiktajiem pienākumiem veicina sinerģiju un nodrošina īstenu koordināciju starp fondu un citām Savienības programmām un instrumentiem, tostarp programmu *InvestEU*, tehniskā atbalsta instrumentu, Atveseļošanas un noturības mehānismu un Regulā (ES) 2021/1060 noteiktajiem fondiem. Šajā nolūkā tās:

- (a) nodrošina papildināmību, sinerģiju, saskaņotību un konsekveni starp dažādiem instrumentiem Savienības, valsts un attiecīgā gadījumā reģionālajos līmeņos gan plānošanas, gan īstenošanas posmos;
- (b) pilnveido koordinācijas mehānismus, lai izvairītos no darba dublēšanās; un
- (c) nodrošina ciešu sadarbību starp tiem, kas atbildīgi par īstenošanu un kontroli, Savienības, valsts un attiecīgā gadījumā reģionālajos līmeņos, lai sasniegtu fonda mērķus.

22. pants

Informācija, komunikācija un publicitāte

1. Dalībvalstis dara pieejamus jaunākos datus, kas minēti šīs regulas 20. panta 2. punkta d) apakšpunkta i), ii) un iv) punktā, tos publiskojot vienotā tīmekļa vietnē atvērto, mašīnlasāmos formātos, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1024⁶² 5. panta 1. punktā, kurā iespējams datus kārtot, meklēt, izvilkt, salīdzināt un atkalizmanto. Šīs regulas 20. panta 2. punkta d) apakšpunkta i) un ii) punktā minēto informāciju nepublicē gadījumos, kas minēti Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 38. panta 3. punktā vai ja izmaksātais tiešais ienākumu atbalsts ir mazāks par 15 000 EUR.
2. Savienības finansējuma saņēmēji atzīst šā finansējuma izcelsmi un nodrošina tā redzamību (jo īpaši darbību un to rezultātu popularizēšanā), sniedzot dažādām auditorijām, tostarp medijiem un sabiedrībai, mērķorientētu informāciju, kas ir konsekventa, lietderīga un samērīga.
3. Komisija īsteno informācijas un komunikācijas pasākumus saistībā ar fondu, darbībām, kas veiktas saskaņā ar šo regulu, un iegūtajiem rezultātiem, tostarp attiecīgā gadījumā un ar valsts iestāžu piekrišanu — īstenojot komunikācijas pasākumus kopīgi ar valsts iestādēm un Eiropas Parlamenta un Komisijas pārstāvniecības birojiem attiecīgajā dalībvalstī.

23. pants

Īstenošanas uzraudzība

1. Katra attiecīgā dalībvalsts reizi divos gados ziņo Komisijai par tās plāna īstenošanu kā daļu no tās integrētā nacionālā enerģētikas un klimata progresā ziņojuma, kā noteikts Regulas (ES) 2018/1999 17. pantā un saskaņā ar tās 28. pantu. Attiecīgās dalībvalstis savā progresā ziņojumā iekļauj:

⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp.).

- (a) detalizētu, kvantitatīvu informāciju par to mājsaimniecību skaitu, kuras skar enerģētiskā nabadzība;
 - (b) attiecīgā gadījumā — detalizētu informāciju par progresu virzībā uz valsts indikatīvo mērķi samazināt to mājsaimniecību skaitu, kuras skar enerģētiskā nabadzība;
 - (c) detalizētu informāciju par plānā iekļauto pasākumu un investīciju rezultātiem;
 - (d) informāciju, kas ziņota par rīcībpolitiku, pasākumiem un prognozēm saistībā ar siltumnīcefekta gāzēm, kā arī attiecībā uz enerģētisko nabadzību, kā noteikts Regulas (ES) 2018/1999 18. un 24. pantā;
 - (e) informāciju, kas ziņota saskaņā ar ilgtermiņa renovācijas stratēģijām attiecībā uz ēkām atbilstīgi Direktīvai 2010/31/ES;
 - (f) 2027. gadā — 17. panta 5. punktā minēto plāna novērtējumu, ņemot vērā faktiskos tiešo ietekmi, ko rada emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ēku un autotransporta nozarēs, kura paredzēta saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu;
 - (g) informāciju par tās plāna izmaiņām saskaņā ar 17. pantu.
2. Komisija uzrauga fonda īstenošanu un novērtē tā mērķu sasniegšanu. Īstenošanas uzraudzība ir mērķtiecīga un samērīga ar pasākumiem, kas veikti ar fonda atbalstu.
 3. Komisijas snieguma ziņošanas sistēma nodrošina, ka pasākumu īstenošanas un rezultātu uzraudzības dati tiek vākti efektīvi, lietderīgi un savlaicīgi. Šajā nolūkā Savienības finansējuma saņēmējiem piemēro samērīgas ziņošanas prasības.
 4. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 25. pantu, lai papildinātu šo regulu nolūkā noteikt kopējus rādītājus, ko izmantot ziņošanai par progresu, un izvērtēt un uzraudzīt fonda darbību, lai virzītos uz 1. pantā izklāstīto mērķu sasniegšanu.

V NODAĻA NOBEIGUMA NOTEIKUMI

24. pants

Fonda izvērtēšana un pārskatīšana

1. Līdz 2028. gada 1. jūlijam Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai izvērtējuma ziņojumu par fonda īstenošanu un darbību.
2. Līdz 2033. gada 31. decembrim Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai neatkarīgu *ex post* izvērtējuma ziņojumu.
3. Izvērtējuma ziņojumā jo īpaši novērtē to, cik lielā mērā ir sasniegti 1. pantā noteiktie fonda mērķi, resursu izlietojuma lietderību un Savienības pievienoto vērtību. Tā izskata visu 6. pantā noteikto mērķu un darbību turpmāko atbilstību, ņemot vērā ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu emisiju, ko rada emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ēku un autotransporta nozarēs, kura paredzēta saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK

IVa nodaļu, un valsts pasākumi, kas veikti, lai sasniegtu saistošos ikgadējos siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumus, kuri dalībvalstīm noteikti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/842⁶³. Tā arī apsver fonda budžeta apjoma turpmāko atbilstību attiecībā uz potenciālām norisēm saistībā ar kvotu izsolēm emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā ēku un autotransporta nozarēs, kura paredzēta saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu, un citiem attiecīgiem apsvērumiem.

4. Attiecīgā gadījumā izvērtējuma ziņojumam pievieno šīs regulas grozījumu priekšlikumu.
5. *Ex post* izvērtējuma ziņojumā ietver fonda vispārēju novērtējumu un informāciju par tā ietekmi.

25. pants

Deleģēšana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 23. panta 4. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 23. panta 4. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar ekspertiem, kurus katra dalībvalsts iecēlusi saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 23. panta 4. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

⁶³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26.–42. lpp.).

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no datuma, līdz kuram dalībvalstīs jāstājas spēkā normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, kas vajadzīgi, lai izpildītu prasības, kuras paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) [gggg/nnn]⁶⁴, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK saistībā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

⁶⁴

[Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) gggg/nnn.... (OV).] [Direktīva, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK]

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

1.2. Attiecīgā rīcībpolitikas joma

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

1.4. Mērķi

1.4.1. Vispārīgie mērķi

1.4.2. Konkrētie mērķi

1.4.3. Paredzami rezultāti un ietekme

1.4.4. Snieguma rādītāji

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēšanas grafiks

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka lietderība vai papildināmība). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

2.2.3. Kontroles izmaksu lietderības (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

3.2.2. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

3.2.2.1. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

3.2.3. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

3.2.4. Trešo personu iemaksas

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido Sociālo klimata fondu

1.2. Attiecīgā rīcībpolitikas joma

Rīcība vides un klimata jomā, enerģētiskā nabadzība, energoefektivitātes un energotaupības veicināšana, ilgtspējīgu transporta veidu veicināšana

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

☒ **jaunu darbību**

☐ **jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību**⁶⁵

☐ **esošas darbības pagarināšanu**

☐ **vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību**

1.4. Mērķi

1.4.1. Vispārīgie mērķi

Fonda vispārīgais mērķis ir veicināt pāreju uz klimatneitralitāti, mazinot sociālo ietekmi, ko rada ēku un autotransporta nozarēs radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas iekļaušana Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā.

1.4.2. Konkrētie mērķi

Fonda konkrētais mērķis ir atbalstīt mazaizsargātas mājsaimniecības, mazaizsargātus mikrouzņēmumus un mazaizsargātus transporta lietotājus, īstenojot pasākumus un investīcijas, ar kuriem plānots palielināt ēku energoefektivitāti, veicot tādus pasākumus kā ēku renovācija, ēku siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācija, arī integrējot no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtu enerģiju, un finansēt bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta ieviešanas apjoma palielināšanu.

1.4.3. Paredzamie rezultāti un ietekme

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

Fonds palīdz sasniegt pārskatīto vispārējo ES neto siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājuma mērķrādītāju līdz 2030. gadam samazināt emisijas par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gadu, atbalstot vajadzīgās investīcijas un mazinot sociālo ietekmi uz vismazāk aizsargātajām grupām.

Fonda līdzekļi ir jādara pieejami dalībvalstīm, lai atbalstītu pasākumus un investīcijas, ar kuriem plānots palielināt ēku energoefektivitāti, veikt ēku renovāciju un dekarbonizēt ēku siltumapgādi un aukstumapgādi, arī integrējot atjaunīgo enerģiju, un finansēt bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta risinājumus.

⁶⁵

Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

1.4.4. Snieguma rādītāji

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzi progresam un sasniegumiem.

Darbības rezultātu rādītāji

Pirmais rādītājs: Komisijas apstiprināto plānu skaits.

Otrais rādītājs: plāniem piešķirtais kopējais finanšu piešķirums.

Rezultātu rādītāji

Trešais rādītājs: īstenoto plānu skaits.

Ietekmes rādītāji

Ceturtais rādītājs: sasniegtie plānos noteiktie mērķi.

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvērsšanas grafiks

Katra dalībvalsts ievēro regulā noteiktās prasības. Tādējādi tiks mazināta sociālā nelīdzsvarotība starp dalībvalstīm un to iekšienē, kas rastos, cenšoties sasniegt jauno siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājuma mērķrādītāju — samazināt emisijas par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gadu, jo īpaši attiecībā uz emisijas kvotu tirdzniecību ēku un autotransporta nozarēs.

Fonds darbojas no 2025. līdz 2032. gadam.

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka lietderība vai papildināmība). Šā punkta izpratnē “Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība” ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

Eiropas līmeņa rīcības pamatojums (ex ante)

Klimata pārmaiņas ir pārrobežu problēma, un rīcība ES līmenī var lietderīgi papildināt un stiprināt valstu rīcību. Paaugstinot ES 2030. gada mērķrādītāju attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem, tiks ietekmētas daudzas ES ekonomikas nozares, tādēļ noteikti vajadzīga koordinēta rīcība un arī finansiāls atbalsts ES līmenī. Kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (“LESD”) 191. panta 1. punktā, Savienības politika attiecībā uz vidi palīdz saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, kā arī sekmēt starptautiska mēroga pasākumus reģionu vai pasaules mēroga vides problēmu risināšanai, jo īpaši cīnīties pret klimata pārmaiņām. Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot dažādu Savienības reģionu stāvokļa atšķirības.

Turklāt, kā norādīts LESD 194. panta 1. punkta c) apakšpunktā, Savienības enerģētikas politika, dalībvalstīm savstarpēji solidarizējoties, tiecas jo īpaši veicināt energoefektivitāti un energotaupību, kā arī jaunu un neizsīkstošu enerģijas veidu attīstību.

Ar fonda palīdzību ir jārisina arī mazaizsargātu transporta lietotāju stāvoklis. Ar to būtu jāatbalsta pasākumi, ar kuriem atvieglo to piekļuvi bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta risinājumiem, tostarp sabiedriskajam transportam, tādējādi palīdzot sasniegt kopējās transporta politikas mērķus, kā norādīts LESD 91. panta 1. punkta d) apakšpunktā.

Fonds ir izveidots, lai mazinātu sociālo slogu, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs, atbalstot dalībvalstu pasākumus un investīcijas, ar kuriem plānots palielināt ēku energoefektivitāti, veikt ēku renovāciju un dekarbonizēt ēku siltumapgādi un aukstumapgādi, arī integrējot atjaunīgo enerģiju, un finansēt bezemisiju un mazemisiju mobilitātes un transporta risinājumus.

Gaidāmā Savienības pievienotā vērtība (*ex post*)

Fonda finansiālais atbalsts tiks sadalīts taisnīgi un godīgi, lai mazinātu sociālo ietekmi uz ES iedzīvotāju vismazāk aizsargātajām grupām visās dalībvalstīs. Lai saņemtu finansējumu, dalībvalstīm ir jāizstrādā sociālie plāni, kuros jāuzskaita darbības (pasākumi un investīcijas), ko tās plāno finansēt ar fonda līdzekļiem. Savienības budžeta finansējums ir vērsts uz darbībām, kuru mērķus dalībvalstis saviem spēkiem nevar sasniegt (“nepieciešamības pārbaude”), un situācijām, kad Savienības iesaistīšanās var radīt papildu vērtību, salīdzinot ar atsevišķu dalībvalstu rīcību. Ir nepieciešama rīcība Savienības līmenī, lai koordinētu atbilstošu reakciju uz sociālajām problēmām, ko rada emisijas kvotu tirdzniecība ēku un autotransporta nozarēs (“lietderības pārbaude”). Minēto mērķi dalībvalstis vienas pašas nevar sasniegt pietiekamā līmenī, taču Savienības iesaistīšanās spēj radīt papildu vērtību, proti, Savienība var izveidot instrumentus nolūkā finansiāli atbalstīt dalībvalstis vajadzīgo pasākumu un investīciju iecerēšanā un realizēšanā.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Šis fonds ir veidots, balstoties uz pieredzi, kas gūta, īstenojot citus Savienības finansējuma piešķiršanas instrumentus. Fonda izveide un īstenošana atbilst Atveseļošanas un noturības mehānisma (“ANM”) pamatprincipiem.

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Eiropas zaļā kursa un Eiropas Klimata akta klimatneitralitātes mērķis, kā arī zaļā un digitālā pārkārtošanās ir Eiropas Savienības pamatprioritāte. Tiesību aktu pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %”, Eiropas Atveseļošanas instruments un daudzgadu finanšu shēma 2021.–2027. gadam palīdzēs īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, ko tiecas panākt Eiropa. Kombinējot šos rīcībpolitikas virzienus, tiks sekmēta ekonomikas krīzes pārvarēšana pēc Covid-19 pandēmijas un paātrināta pāreja uz tīru un ilgtspējīgu ekonomiku, saistot klimatrīcību ar ekonomisko izaugsmi.

Šis priekšlikums ir daļa no klimata un enerģētikas tiesību aktu paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %”. Šīs paketes vispārējais mērķis ir saskaņot Savienības tiesību aktus ar aizvien vērienīgākām ES klimatiskajām iecerēm. Visas šīs paketes iniciatīvas ir savstarpēji cieši saistītas, un katra no tām ir atkarīga no citu iniciatīvu izstrādes. Šis tiesību akta priekšlikums papildina citus šīs paketes priekšlikumus un ir ar tiem saskanīgs.

Fonds tiks finansēts daudzgadu finanšu shēmas 3. izdevumu kategorijā “Dabas resursi un vide” un gada budžeta nomenklatūrā kā daļa no 9. sadaļas “Vides un klimata politika”.

Sociālā klimata fonda finansējuma apjomam principā būtu jāatbilst 25 % no prognozētajiem ieņēmumiem no ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā. Komisija drīzumā iesniegs priekšlikumu par Pašu resursu lēmuma grozījumu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm šie ieņēmumi būtu jādara pieejami Savienības budžetā kā pašu resursi.

Iepriekš minētajai daļai līdzvērtīga summa būs pieejama saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu fonda atbalstam. Šajā sakarā Komisija drīzumā ierosinās mērķtiecīgi pārskatīt daudzgadu finanšu shēmu, lai palielinātu saistību apropriāciju maksimālo apjomu 3. izdevumu kategorijā “Dabas resursi un vide” par 2176 miljoniem EUR 2025. gadā, 9132 miljoniem EUR 2026. gadā un 8786 miljoniem EUR 2027. gadā (2018. gada cenās).

Nemot vērā to, ka ierosinātās saistību apropriāciju maksimālo apjomu palielināšanas rezultātā attiecīgi palielināsies maksājumu vajadzības, Komisija ierosina pārskatīt maksājumu maksimālos apjomus, tos attiecīgi palielinot par tādām pašām summām 2025., 2026. un 2027. gadam.

Attiecībā uz sinerģiju ar citiem instrumentiem jānorāda, ka pati svarīgākā ir sinerģija ar ANM, ar kuru dalībvalstis jau var finansēt pasākumus enerģētiskās nabadzības mazināšanai. ANM finanšu piešķirumi tiks izmaksāti dalībvalstīm līdz 2026. gada beigām, tādēļ šis Sociālais klimata fonds to papildinās laika un darbības jomas ziņā, pievērsoties vismazāk aizsargātajām grupām. Tāpat drīz pēc Sociālā klimata fonda darbības sākšanas beigsies arī Taisnīgas pārkārtošanās fonda darbība un jo sevišķi tā finansējuma daļa no *NextGenerationEU*.

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums

Fonds papildinās citas Savienības programmas un veidos ar tām sinerģijas, jo īpaši saistībā ar projektiem, ko finansē ar Atveseļošanas un noturības mehānismu.

Saskaņā ar dalībvalstu sociālajiem klimata plāniem fonds sniegs neatmaksājamu finansiālu atbalstu, lai līdzfinansētu valstu shēmas, ar kurām atbalsta mājāsaimniecības ar maziem ienākumiem, galvenokārt sniedzot investīciju atbalstu un, ja nepieciešams, pagaidu ienākumu atbalstu.

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

☒ **ierobežots ilgums**

☐ Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.–[DD.MM.]GGGG.

☒ finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām — no 2025. līdz 2032. gadam, uz maksājumu apropriācijām — no 2025. līdz 2032. gadam

☐ **beztermiņa**

☐ Īstenošana ar sākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG. gadam, kam sekos darbība pilnā apmērā.

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi⁶⁶

☒ Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**

☒ pārvaldību veic Komisijas struktūrvienības, ieskaitot darbiniekus Savienības delegācijās

☐ pārvaldību veic izpildaģentūras

☐ **Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm

☐ **Netieša pārvaldība**, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:

☐ trešām valstīm vai to norīkotām struktūrām

☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt)

☐ EIB un Eiropas Investīciju fondam

☐ Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām

☐ publisko tiesību subjektiem

☐ privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, tādā mērā, kādā tiem ir pienācīgas finanšu garantijas

☐ dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuri sniedz pienācīgas finanšu garantijas

☐ personām, kurām, ievērojot LES V sadaļu, uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā

Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju sadaļā "Piezīmes".

Piezīmes

Nav

pieejams

⁶⁶

Sīkāku informāciju par pārvaldības veidiem un atsaucies uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļa vietnē: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt biežumu un nosacījumus.

Lai uzraudzītu fonda īstenošanas gaitu, tiks izveidota fonda maksājumu pieprasīšanas un izpildes sistēma.

Lai saņemtu fonda finansējumu, dalībvalstīm ir jāizstrādā savi sociālie klimata plāni ("plāni"), lai noteiktu finansējamos pasākumus un investīcijas. Komisija novērtēs šos plānus un, iespējams, tos apstiprinās tikai pēc pozitīva novērtējuma sagatavošanas, ņemot vērā to nozīmi, lietderību, efektivitāti un saskaņotību. Finanšu piešķirums tiks izmaksāts pēc tam, kad būs izpildīti atskaides punkti un mērķrādītāji, kas tiks pieņemti kopā ar attiecīgo dalībvalsti. Plānu iesniegšanas termiņš, kā arī progresa ziņojumu cikli ir saskaņoti ar atjauninātajiem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, ko iesniedz atbilstīgi Regulai (ES) 2018/1999.

Šajā nolūkā divas reizes gadā dalībvalstis var pieprasīt fonda finansējuma izmaksu, pieprasījumam pievienojot pierādījumus par panākto progresu virzībā uz atskaides punktu un mērķrādītāju izpildi. Dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par panākto progresu saistībā ar to plānos noteikto pasākumu un investīciju īstenošanu, reizi divos gados iesniedzot Pārvaldības regulā noteikto ziņojumu par savu nacionālo enerģētikas un klimata plānu (NECP) īstenošanas progresu.

Tiks veikts izvērtējums un *ex post* izvērtējums nolūkā novērtēt fonda lietderību, efektivitāti, nozīmi un saskaņotību. Attiecīgā gadījumā Komisija izvērtējumam pievienos priekšlikumu regulas pārskatīšanai.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

Dalībvalstu iesniegtajos plānos iekļauto darbību finansēšana kopā ar valsts ieguldījumu ir vispiemērotākais risinājums. Tiešā pārvaldība kopā ar instrumentu, kura pamatā ir sniegums, nodrošina vislabāko finansējuma izlietojumu un samazina procesā iesaistītās administratīvās struktūras, tādējādi palīdzot samazināt arī sarežģītību un administratīvās izmaksas.

Fondam ir šāds plānotais grafiks:

No 2023. gada vidus dalībvalstis var sākt iesniegt savu plānu projektus fonda līdzekļu izmantošanai.

2023. gada beigās un 2024. gada sākumā Komisijas dienestiem vajadzētu sākt gatavot deleģētos aktus par ziņošanas prasībām saistībā ar fondu.

Tiek plānots, ka regula, ar ko izveido šo fondu, stāties spēkā 2024. gada 30. jūnijā.

2024. gada 30. jūnijs ir arī termiņš, līdz kuram dalībvalstīm būtu oficiāli jāiesniedz Komisijai savi plāni. Tomēr, kā norādīts iepriekš, tās šos plāns var sākt iesniegt jau 2023. gada vidū, jo tos iesniedz kopā ar NECP saskaņā ar Pārvaldības regulu.

Laikposmā no 2024. gada 30. jūnija līdz 31. decembrim Komisijai būs jānovērtē plāni par fonda finansējuma izmantošanu un galu galā jāpieņem deleģētie akti, ar kuriem tos apstiprina. Tas būs ārkārtīgi liels darba apjoms, jo Komisija paredz tās pašas sistēmas izmantošanu, kādu lieto Atveseļošanas un noturības mehānismam / plāniem.

No 2025. gada sākuma Komisija sāks parakstīt atsevišķus nolīgumus ar dalībvalstīm par fonda izmantošanu — tajos tiks noteiktas finanšu saistības attiecībā uz to, kā dalībvalstis izmantos fonda finansējumu.

No 2025. gada vidus dalībvalstis varēs sākt pieprasīt fonda līdzekļu maksājumus. Maksājumus no fonda dalībvalstis var pieprasīt divas reizes gadā. Maksājumi tiks veikti pēc tam, kad būs novērtēti izpildītie atskaites punkti un mērķrādītāji.

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

Risks ir saistīts ar snieguma novērtēšanu (iepriekš noteikto mērķrādītāju / atskaites punktu neizpilde) vai nopietniem pārkāpumiem.

Šo risku mazināšanas nolūkā tiks ieviesti šādi pasākumi:

- visaptverošs izvērtēšanas process pirms līdzekļu izmaksāšanas saistībā ar to, vai atbalsta saņēmēja dalībvalsts ir izpildījusi noteiktos atskaites punktus / mērķrādītājus;

- līdzekļu atlikšana un atgūšana, nolīgumu izbeigšana, ja atbalsta saņēmēja dalībvalsts nav izpildījusi atskaites punktus / mērķrādītājus vai ja konstatēti nopietni ar dalībvalstīm noslēgtajos nolīgumos noteikto saistību pārkāpumi vai to nepildīšana.

Fondu īsteno Komisijas tiešā pārvaldībā saskaņā ar Finanšu regulu.

2.2.3. Kontroles izmaksu lietderības (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

Finanšu piešķirumu dalībvalstīm nodrošina ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā iekļautos pasākumus.

Regulā ir iekļauti nepieciešamie noteikumi, lai nodrošinātu, ka fonda īstenošana atbilst Savienības finanšu interešu aizsardzībai.

Pārvaldības līmeņos tiks piemēroti atbilstoši iekšējās kontroles procesi, un tie būs izstrādāti tā, lai sniegtu pietiekamus pierādījumus par šādu mērķu sasniegšanu: darbību lietderība, efektivitāte un ekonomija; ziņojumu uzticamība; līdzekļu un informācijas aizsardzība; ar notikušo darījumu likumību un pareizību saistīto risku pienācīga pārvaldība un krāpšanas, korupcijas, interešu konfliktu, pārkāpumu un divkārtējas finansēšanas no fonda un citām Savienības programmām novēršana, atklāšana un korekcija.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

Jaunveidojamās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr.	Dif./nedif.	no EBTA valstīm	no kandidātvalstīm	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
3	09 01 04 01 — Atbalsta izdevumi Sociālajam klimata fondam	Nedif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
3	09 05 01 — Sociālais klimata fonds — darbības izdevumi	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas

☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	3	DABAS RESURSI UN VIDE
--	----------	------------------------------

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

			2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOPĀ
Darbības apropriācijas											
09 05 01	Saistības	-1	2495,000	10 695,000	10 495,000	10 145,000	9945,000	9745,000	9495,000	9145,000	72 160,000
	Maksājumi	-2	2495,000	10 695,000	10 495,000	10 145,000	9945,000	9745,000	9495,000	9145,000	72 160,000
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem											
09 01 04 01		-3	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	40,000
KOPĀ apropriācijas — programmas piešķirums	Saistības	= 1 + 3	2500,000	10 700,000	10 500,000	10 150,000	9950,000	9750,000	9500,000	9150,000	72 200,000
	Maksājumi	= 2 + 3	2500,000	10 700,000	10 500,000	10 150,000	9950,000	9750,000	9500,000	9150,000	72 200,000

Daudzgažu finanšu shēmas izdevumu kategorija	7	Administratīvie izdevumi
---	----------	--------------------------

Šī sadaļa būtu jāaizpilda, izmantojot administratīva rakstura budžeta datu izklājlapi, kas vispirms jānoformē tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskata pielikumā (iekšējo noteikumu V pielikums), kurš starpdienestu konsultāciju vajadzībām tiek augšupielādēts sistēmā *DECIDE*.

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOPĀ
Cilvēkresursi		1,824	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	88,464
Citi administratīvie izdevumi		—	—	0,059	0,016	—	—	—	—	—	—	—	0,075
KOPĀ daudzgažu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	(Saistību summa maksājumu summa) =	1,824	8,664	8,723	8,680	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	88,539

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOPĀ
KOPĀ daudzgažu finanšu shēmas IZDEVUMU KATEGORIJU apropriācijas	Saistības	1,824	8,664	8,723	2508,680	10 708,664	10 508,664	10 158,664	9958,664	9758,664	9508,664	9158,664	72 288,539
	Maksājumi	1,824	8,664	8,723	2508,680	10 708,664	10 508,664	10 158,664	9958,664	9758,664	9508,664	9158,664	72 288,539

3.2.2. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās apropriācijas

☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās apropriācijas:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOPĀ
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Daudz gadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA												
Cilvēkresursi	1,824	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	88,464
Citi administratīvie izdevumi	—	—	0,059	0,016	—	—	—	—	—	—	—	0,075
Starpsumma — daudz gadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	1,824	8,664	8,723	8,680	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	88,539

Ārpus daudz gadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS ⁶⁷												
Cilvēkresursi												
Pārējie administratīvie izdevumi	—	—	—	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	40,000
Starpsumma — ārpus daudz gadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	—	—	—	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	40,000

KOPĀ	1,824	8,664	8,723	13,680	13,664	13,664	13,664	13,664	13,664	13,664	13,664	128,539
-------------	--------------	--------------	--------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------

Vajadzīgās cilvēkresursu un citu administratīvu izdevumu apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

⁶⁷ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

3.2.2.1. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi.
- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)											
20 01 02 01 (Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības)	12	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57
20 01 02 03 (Delegācijas)											
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)											
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)											
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)											
Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu: FTE)[1]											
20 02 01 (AC, END, INT, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)											
20 02 03 (AC, AL, END, INT un JPD delegācijās)											
XX 01 xx yy zz	– galvenajā mītnē										
	– delegācijās										
01 01 01 02 (AC, END, INT — netiešā pētniecība)											
01 01 01 12 (AC, END, INT — tiešā pētniecība)											
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)											
KOPĀ	12	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57

Nepieciešamie cilvēkresursi tiks nodrošināti, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

Veicamo uzdevumu apraksts:

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	- Izstrāde, normatīvo aktu izstrāde, apspriešanās, koordinācija ar Komisijas dienestiem. - Valsts klimata sociālo rīcības plānu projektu un galīgo redakciju novērtēšana sinerģijā ar citiem procesiem (2023.–2024. gads). - Dotāciju nolīgumu un saistīto finanšu operāciju sagatavošana un pārvaldība. - Fonda īstenošanas pārraudzība un uzraudzība (no 2025. gada). - Budžeta un uzraudzības procedūras ar BUDG ĢD (no 2025. gada).
Ārštata darbinieki	

3.2.3. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

Priekšlikuma/iniciatīvas vajadzībām:

☐ pilnībā pietiek ar līdzekļu pārdali daudzgadu finanšu shēmas (DFS) attiecīgajā izdevumu kategorijā

☐ jāizmanto no DFS attiecīgās izdevumu kategorijas nepiešķirtās rezerves un/vai īpašie instrumenti, kas noteikti DFS regulā

☒ jāpārskata DFS

Fonds tiks finansēts daudzgadu finanšu shēmas 3. izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide" un gada budžeta nomenklatūrā kā daļa no 9. sadaļas "Vides un klimata politika".

Sociālā klimata fonda finansējuma apjomam principā būtu jāatbilst 25 % no prognozētajiem ieņēmumiem no ēku un autotransporta nozaru iekļaušanas Direktīvas 2003/87/EK darbības jomā.

Iepriekš minētajai daļai līdzvērtīga summa būs pieejama saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu fonda atbalstam. Šajā sakarā Komisija drīzumā ierosinās mērķtiecīgi pārskatīt daudzgadu finanšu shēmu, lai palielinātu saistību apropriāciju maksimālo apjomu 3. izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide" par 2176 miljoniem EUR 2025. gadā, 9132 miljoniem EUR 2026. gadā un 8786 miljoniem EUR 2027. gadā (2018. gada cenās). Ņemot vērā to, ka ierosinātās saistību apropriāciju maksimālo apjomu palielināšanas rezultātā attiecīgi palielināsies maksājumu vajadzības, Komisija ierosina pārskatīt maksājumu maksimālos apjomus, tos attiecīgi palielinot par tādām pašām summām 2025., 2026. un 2027. gadam.

3.2.4. Trešo personu iemaksas

Priekšlikums/iniciatīva:

☐ neparedz trešo personu līdzfinansējumu

☒ paredz trešo personu sniegtu līdzfinansējumu:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Norādīt līdzfinansētāju struktūru	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

☒ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.

☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:

☐ pašu resursus

☐ citus ieņēmumus

Atzīmējiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām ☐

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Kārtējā finanšu gadā pieejamā s apropriāc ijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ⁶⁸										
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
..... pants												

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

[..]

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).[..]

[..]

⁶⁸

Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.